

MUSH

magasin 2023

Mush
Synnfjell

6. – 8. januar 2023

Oppland
Bygg & Anlegg As

Din hyttedrøm, -vår lidenskap!

Vi gir deg den totale hytteopplevelsen 1000 m.o.h!

*Innflyttingsklare og kortreiste stavlafthytter
på Ølnesseter i Valdres ca 2 t og 15 min fra Oslo*

www.oba.as

TLF 970 33 988

FØLG OSS PÅ INSTAGRAM

Oppland
Bygg & Anlegg As

ADRESSE

Oppland Bygg & Anlegg as
Grimsdal 10
2760 Brandbu

STØTT MUSH SYNNFJELL – BRUK VIPPS

Hundegruppa i Torpa Idrettslag er arrangør av MUSH Synnfjell og Synnfjell Rundt. I tillegg drifter vi Camp Halden og et stort løypenett for hundekjøring hele vinteren. Dette koster. Vi jobber iherdig med å sikre økonomien hele året, gjennom dugnader, søknader på offentlige midler og samarbeid med sponsorer. Men drift og vedlikehold av utstyr og brakker på Camp Halden krever sitt.

Send gjerne et bidrag til
VIPPS NR 71121

ANSVARLIG UTGIVER

Torpa Idrettslag

ANSVARLIG REDAKTØR

Eli Vogt Godager
elivg@online.no

REDAKSJONSMEDLEM & GRAFIKER

Anne Hilde Taraldstad
taraldstad.design@gmail.com

REDAKSJONSMEDLEMMER

Øistein Sørensen
Nina Noss
Anne Cathrine Fossum Endrerud
Anne Sigrid Fossum Endrerud
Vegar Nilsen

TRYKK

Land Trykkeri

OPPLAG

3 500

FORSIDEFOTO

Andrèa Besson

INNHold

- 4 **Yes, vi klarte det! Redaksjonen har ordet.**
- 5 **Program**
- 6 **MUSH Synnfjell 2023**
- 7 **Elvelymarkedet - en drøm ble virkelighet**
- 8 **Løypa rundt**
- 11 **Torpa flerbrukshall**
- 12 **Lokalmat fra Vinjarengen**
- 14 **Ord & uttrykk i hundekjøring**
- 16 **Markedshagen Dokka**
- 18 **Bøker om hundekjøring - LES!**
- 20 **TD - hva i all verden er det?**
- 21 **Ny gardsbutikk på Søndre Finni**
- 22 **En magisk opplevelse - ett år på Svalbard**
- 26 **Dyrevelferd på løp og i hundegård**
- 28 **VOM Dogrun Synnfjell 2022**
- 29 **Move Synnfjell 2022**
- 32 **MAKS Kafé**
- 34 **Fra valp til trekkhund**
- 36 **Paraidrett og hundekjøring**
- 38 **Grønfold sag & mølle**
- 40 **Regler og sånt...**
- 41 **Femund, Finnmark og Gausdal - tre løp**
- 42 **På hesteryggen i Synnfjellet**
- 44 **Redningshunder**

YES, VI KLARTE DET!

– redaksjonen har ordet

Det er tøffe tider for mange av oss. Pandemi har satt sitt preg på årene vi har bak oss, krigen i Ukraina og energikrise preger tida vi er inne i. Alt dette påvirker det samfunnet vi lever i, hver og en av oss, hver dag. Man kan bli både sint, trist og redd av å lese aviser og når man ser på nyheter. Godt å ha noe fint å samle seg om som hundekjøring og alt det fine som skjer i lokalsamfunnet i Torpa og Nordre Land.

MUSH Synnfjells magasin finansieres ved salg av annonser. Det har vært en tung jobb denne gangen. Ikke fordi næringslivet ikke er interessert i å støtte oss, men rett og slett fordi mange bedrifter sliter med å få regnestykket til å gå opp. Mange av våre «faste» annonsører har måttet takke nei, andre har valgt en mindre annonse. Men midt oppe i en vanskelig tid har vi også fått med oss nye annonsører. Vi er stolte av at vi fikk det til og kan utgi magasin også for løpet i 2023.

Ideer til saker har det aldri manglet på, enten det er lokalt stoff eller stoff om hunde-

kjøring. År etter år dukker det opp nye og spennende ting i Torpa og Nordre Land, og når det gjelder hundekjøring finnes det rett og slett ingen grenser for ulike innfallsvinkler og temaer.

Takk til redaksjonsmedlemmene som alle har bidratt til at vi kom i mål. Mange gode saker er laget og hittil har ingen sagt nei til å skrive for MUSH Magasinet. Det er stas.

Vi håper du vil kose deg med årets MUSH magasin!

SAMARBEIDSPARTNERE

En stor takk til Nordre Land kommune for økonomisk støtte til MUSH Synnfjell 2023. Vi er glade for at kommunen har utviklet en ordning for arrangementsstøtte som frivillige lag og foreninger kan søke på. Takk også til Motorspeed på Lillehammer som år etter år, faktisk helt siden 2013, har lånt oss ekstra snøscootere til løypekjøring under løpet. Dette gjør oss i stand til lage gode spor og ha god sikkerhet under hele løpet. Dokka Bilco hjelper oss med kjøretøy til bruk på sjekkpunkt Halden – det er en uvurderlig hjelp for mannskapene som

håndterer start, mål og sjekkpunkt.

I år har vi fått uttrekkspremier fra Troll Mushing og Axaeco. Det gleder vi oss over og takker for.

I november får vi svar på søknad om støtte fra Innlandet fylkeskommune.

FRIVILLIGHET

Hundegruppen i Torpa Idrettslag er arrangør av MUSH Synnfjell. Uten hjelp fra bygdefolk ville det ikke vært mulig. Mange hjelper til, enten det er i kiosken eller som løype-mannskap, som veivakt eller drift av sjekkpunkt. Takk til alle som stiller opp for hundekjørefesten i Synnfjellet.

Redaksjonen har bestått av:

Anne Cathrine Fossum Endrerud, Anne Sigrid Fossum Endrerud, Vegar Nilsen, Øistein Sørensen, Anne Hilde Taraldstad, Nina Cathrine Noss og Eli Vogt Godager.

PROGRAM MUSH 2023

FREDAG 06.01.23**19:00 – 21:00** Parkering av hundebiler og åpen innsjekking**20:00** Vorskpiel med foredrag i Nørstelikkjelleren - vår lokale pub

«Et år på Svalbard» med Heidi Johanne Havnås og Sean Rebbeng Næss

LØRDAG 07.01.23**08.00** Innsjekkingen åpner**10:30** Infomøte for kjørerne arrangeres på Sjekkpunkt Halden**12.00** START Synnfjell Rundt**13.00** START MUSH Synnfjell**15:00 – 17:00** Målgang Synnfjell rundt og kjørere ankommer sjekkpunkt Halden.

Følg med på trackingen for mer eksakt informasjon.

DET PLANLEGGES SALG AV MAT OG DRIKKE PÅ SJEKKPUNKT HALDEN FRA KL. 10.00
LØRDAG OG UTOVER HELE KVELDEN.**NYTT SJEKKPUNKT 2023 – Camp Synnfjell****24:00** Kjørerne ankommer Camp Synnfjell**SØNDAG 08.01.23****09:00** Forventet **MÅLGANG MUSH Synnfjell** - Tidligst 09:00 og utoverVI PLANLEGGES FOR AT DET SKAL VÆRE MULIG Å FÅ KJØPT KAFFE, MINERALVANN OG
ENKEL MAT VED MÅLGANG PÅ SJEKKPUNKT HALDEN SØNDAG MORGEN.**FØLG MED PÅ GPS-TRACKINGEN OG VÅRE HJEMMESIDER DA DET ER
VANSKELIG Å SI EKSAKT NÅR MÅLGANGEN BLIR.**www.mushsynnfjell.no**HER FINNER DU OPPDATERT INFO OG TIDER I LØPET AV LØPSHELGA!****PUBKVELD MED FOREDRAG**

Fredag 06.01.23, kl. 20.00 inviterer vi til pubkveld eller MUSH-voerspiel om du vil.

Vi er så heldige at vi har fått våre sambygdinger (og hundekjørere) Heidi Johanne Havnås og Sean Rebbeng Næss til å komme og holde foredrag for oss om sitt år som fangstfolk på Austfjordneset på Svalbard. Ett år uten kontakt med andre enn hverandre og et rikt dyreliv og vill natur.

Vi ønsker velkommen til en både hyggelig og lærerik kveld!

MUSH Synnfjell 2023

- mye som før og litt nytt

Foto: Marius Hagen

Helga 06.-08.01.2023 blir tiende gang vi arrangerer MUSH Synnfjell. Jubileum skulle vi feiret i 2022, men en varm og kraftig vinterstorm rasket med seg all snø. MUSH Synnfjell måtte avlyses grunnet snømangel. Måtte det aldri skje igjen!

Fra løpet som ble gjennomført under strenge koronarestriksjoner i 2021 har vi tatt med oss noen elementer videre og også for 2023 skjer det nye ting.

Start og målgang blir som før fra Sjekkpunkt Halden i Nord Torpa. Her mobiliserer vi til folkefest.

Alle starter direkte fra egen bil, både i MUSH Synnfjell og Synnfjell Rundt. Dette skaper mindre stress både for kjørere, hunder og våre frivillige. Parkering vil skje i startrekkefølge.

CAMP SYNNFJELL - NYTT VILLMARKSSJEKKPUNKT

Inntil nå har vårt villmarkssjekkpunkt vært på Dokkfløy/Fløyterdammen. Vi gjør nå en endring på det og lager det vi inntil videre kaller Camp Synnfjell. Dette ligger ikke så langt fra Camp Halden. Her vil det være halm til bikkjer og bål og kaffe til hundekjørerene.

Som før blir det obligatorisk hvile på villmarkssjekkpunktet. Den gode stemningen tar vi med oss fra Fløyterdammen. Bakgrunnen for endringen er en lettere logistikk- og at forandring fryder!

GOD MAT PÅ SJEKKPUNKT HALDEN

God mat har det jo alltid vært på sjekkpunkt Halden, men også her gjør vi endringer for å gjøre arrangementet enklere

å gjennomføre, samtidig som vi løfter fram lokalt næringsliv. Varm mat vil bli levert av Gynthers Catering. Han stiller med grill-bilen sin og serverer både lokalmat og mer tradisjonell mat.

I tillegg vil vi selv organisere salg av kaffe, drikke og vafler/kaker. Til sammen blir det en knall løsning.

Varmen fra mange bål skal gjøre det godt å tilbringe dagen og kvelden på sjekkpunkt Halden.

Som før planlegger vi barneskirenn og hundekjøring for barn i alle aldre på Sjekkpunkt Halden.

Velkommen til hundeløp og folkefest i Nord Torpa og Synnfjellet!

ANNONSE

www.troll-hundefor.no

Mange gjester var innom kaféen.

Flotte lokale produkter - fra saueskinn til honning.

Torill og Viktor i markedets photo booth.

Elvelymarkedet

– en drøm ble virkelighet

Nydelig sommerdag på Elvelymarkedet.

Håndspunet garn fra lokal sau.

Torill Næsheim og ektemannen Viktor Micka hadde en stund vært på jakt etter et feriehus nær fjellet. De ønsket seg et sted med god mulighet til å drive med håndverksaktiviteter og å være ute i naturen, og et sted med god plass å være sammen med venner og familie.

Gjennom venner ble de tipset om den koselige eiendommen Elvely innunder Synnfjellet i Nord Torpa. Paret dro spent oppover for å kikke på eiendommen. Da de kom frem viste dette seg å være alt de hadde drømt om og bestemte seg for å kjøpe der og da!

– Jeg har alltid drevet med kreativt arbeid og er utdannet innen figurteater. Jeg var med å starte et figurteater og har jobbet som frilans dukkemaker i mange år. Senere utdannet jeg meg til helsefagarbeider og jobber nå på sykehjem. I tillegg driver jeg også med keramikk og på Elvely blir det etter hvert keramikkverksted, forteller Torill.

Ektemannen Viktor er utdannet tømrer, bygningsingeniør og innen billedkunst med foto og video, og alt dette har endt i jobb

som konstruktør ved Det Norske Teatret.

Siden paret er interessert i håndverk og at Torill driver med keramikk ønsket de å samle de lokale kreftene som finnes i nærområdet og lage et marked. Plassen Elvely er en koselig ramme for et intimt marked, og det var en fin måte for Torill og Viktor å treffe og bli kjent med folk i bygda.

–Vi var helt ukjente i Torpa og Lise Dalbakk i nærbutikken, Nørsteli Landhandleri, ble sentral for meg for å finne folk som drev med lokalt håndverk og lokalprodusert mat. Forskjellige folk jeg kunne kontakte angående Elvelymarkedet. Jeg ble overveldet av så mye positivt engasjement fra dem jeg kontaktet og som ville være med på markedet.

Elvelymarkedet ble et flott arrangement som kunne tilby flere ulike lokale aktører som solgte alt fra sauskinn, keramikk, honing og søm- og strikkeprodukter m.m. Det er planer om gjentakelse neste år - og det gleder vi oss til!

Tekst og foto: A.H.Taraldstad

ANNONSE

DOKKA BILCO^{A/S}

2870 DOKKA Tlf. 61 11 17 00

post@dokkabilco.no - www.dokkabilco.no

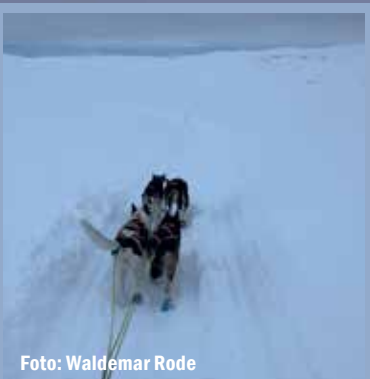

Foto: Waldemar Rode

Ved **OPPSJØKRYSET** er alle etapper innom også på dagtid.

De ulike etappene er pr. dags dato ennå ikke klare. Snøforhold og andre faktorer spiller inn. Følg med på hjemmesidene til MUSH Synnfjell for stadig oppdateringer.

www.mushsynnfjell.no

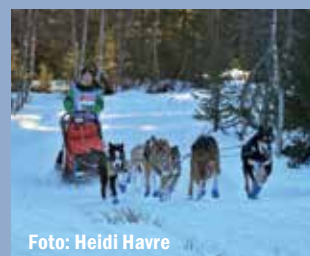

Foto: Heidi Havre

Løypa krysser veien litt sør for **ÅSSETERBRUA**.

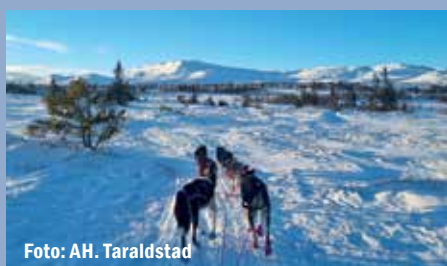

Foto: AH. Taraldstad

Over **ELGSMYRA** kan kjørerne sees ca. 20 minutter etter utkjøring fra Sjøkkpunkt Halden.

Foto: Henrik Vikse

Nederst i **STRANGDALEN**, der skiløypene krysser.

Foto: Kathrine Søberg

Løypa rundt

Synnfjellet byr på uforglemmelige naturopplevelser, både for hundekjørere og andre friluftsfolk.

Her har vi forslag til ulike steder det er fint å se kjørerne suse forbi under MUSH Synnfjell og Synnfjell Rundt. Følg med på trackinga på våre hjemmesider for å se når de ulike spannene er hvor i løypa.

Kart og GPS-filer vil bli lagt ut nærmere startdato.

EXPLORE WITH US

VARME VINTERSKO FRA BAFFIN

BAFFIN KOOTENAY

Robust, lett og varm!
Komfort gradert til -50°C

BAFFIN®
BORN IN THE NORTH. 1979.

DOKKA VEDSENTER

Vokksgata 21, 2870 Dokka
Tlf: 908 03 395 & 915 63 491

VED TIL SALGS

60 l sekker blandingsved

60 l sekker bjørkeved

Pall bjørk

Pall bjørk 60 cm

Pall blandingsved

Opptenningsbriketter

Vi tar bestilling på spesiallengder.
Vi kan kjøre ut eller du henter selv.

NORDRE LAND KOMMUNE
Arbeidstreningssenter

*Mush Synnøve
takker Dokka Vedsenter
for ved til løpet!*

Lokaltrykkeriet for hele regionen

Vi trykker det du trenger..
også skilt og bildekor

John Egil

Gaute

Marita

Trond

Land Trykkeri as

- få det trykt i Land du også!

Heimskogen 24, 2870 Dokka
www.landtrykkeri.no
61 11 00 70

Haraldsen Auto

www.haraldsenauto.no

HARALDSEN AUTO AS
Storgata 54, 2870 DOKKA
TEL: 61 11 33 40

SALGSDELING
Man - fre : 09.00-16.00
Lør : Etter avtale

VERKSTED
Man - fre : 07.30-16.00
Lør : Stengt

Haraldsen Auto AS er autorisert MECA-verksted.
Det betyr at vi i tillegg til å være merkeverksted
for Mitsubishi, også er serviceverksted for
alle andre bilmerker.
Vi har kompetansen til å gjøre det
beste for akkurat din bil
– og din lommebok.

EU-KONTROLL
1400,-

MITSUBISHI
MOTORS

GAUPEN®

Håndballjentene i farta! Foto: Torpa IL

Folkebadning er populært. Foto: Torpa IL

Stort spekter av aktiviteter for både liten og stor gjennom hele året i Torpa flerbrukshall. Foto: Torpa IL

TORPA FLERBRUKSHALL

– *endelig en realitet*

Tidlig i januar 2022 kunne vi endelig ta i bruk den nye hallen i Torpa; Torpa Flerbrukshall. Ikke bare fikk Torpa idrettshall, vi fikk også ny svømmehall og ny skole. Takk til politikere i Nordre Land som i sin tid vedtok og realiserte prosjektet. Et svært viktig og riktig anlegg for bygda og kommunen.

Raskt kom det i gang mye ny aktivitet i Torpa Idrettslag, dette hadde vi vente lenge på. Vi var klare! Planene var lagt og kunne endelig iverksettes.

- Allidrett
- Håndball
- Innebandy
- Svømming
- Fotball (i vintersesongen)

Alt dette for barn og unge. Vi er utrolig stolte av alle gruppene og all tid som legges ned av ildsjeler og trenere i de ulike gruppene. I tillegg har vi volleyball for voksne.

FOLKEBADING

På Dokka har det vært folkebadning i mange år. Nå kunne vi få til det i Torpa også. Med det eneste varmtvannsbassenget i kommunen er dette raskt blitt en populær mulighet. En kveld i uka er bassenget åpent på kveldstid, for voksne som vil ta seg en dukkert eller svømme noen meter. Vi holder det åpent på dugnad, med skolerte livreddere.

Det er ikke bare vi i Torpa IL som bruker hallen, den er fylt opp av idrettsaktivitet hele uka

Skole og hall i Torpa - endelig en realitet. Foto: TBUS

Så mye gledet folk seg til hall! Foto: V. Jørnliid

Lokalmat fra *Vinjarengen*

Lokalmat og kontakt med kunder

Kristin og Marius Vinjarengen syntes det er viktig med både småskalaproduksjon og lokalmat. Dette var mye av grunnen til at de valgte å starte opp med produksjon og salg av produkter fra gården. De syntes det er viktig at en som forbruker vet hvordan maten blir til og hvor den kommer ifra.

–I den travle og industrielle verden vi nå lever i, synes vi det er viktig å spre kunnskap om matproduksjon ut til «hver-mansen», forteller de.

Vinjarengenparet legger til at den kontakten de har med kunder og lokale er viktig og artig for dem. De sier det er veldig fint å snakke med andre, og stifte nye bekjentskaper. Dette er en av grunnene til at de valgte å åpne opp for at folk kunne komme på besøk, og se på fjøs og gård. Det er i all hovedsak barn fra barnehagene som har vært på besøk, men også pasienter fra Landmo omsorg- og rehabiliteringssenter har tatt turen innom. Dessuten har det også vært barnebursdagsfeiringer på gården. Vinjarengenparet syntes slike besøk kan være en fin måte for folk å få innblikk i hvor maten kommer ifra.

Gårdens drift og dyr

Paret forteller at de har drevet med sau i flere år, og at de i 2019 fikk ammekyr. De startet opp med en av de seks bevaringsrasene vi har i landet, dølafe. De forteller at dølafe er en rase som både er altetende og nøysomme. Dessuten er disse dyrene

saktevoksende og spiser som regel bare gras og grovfor på beite. Kraftfor til dyrene benyttes bare ved noen spesielle situasjoner. De forteller at det er fint å bruke kraftfor som lokkemiddel, i tillegg til at det er en god kilde til vitaminer og mineraler for dyrene når det er kalving og melkeproduksjonen skal starte.

– Dette gjør at kjøttet blir veldig smakfullt, marmorert og mørt.

De legger til at kjøtt fra dølafe selges i proffmarked gjennom medlemssamvirke URFE SA. Dette kjøttet blir kun solgt til storkjøkkenbransjen og restauranter.

–For å få tak i dette kjøttet må en derfor kjøpe det direkte fra en produsent, slik som hos oss.

Videre forklarer Vinjarengenparet at de i tillegg til ammekyr, har noen høner. Derfor er det mulig å kjøpe egg fra gården. Dessuten er det også noe dyrking av grønnsaker.

–Utvalget hos oss vil variere ut fra sesong og tilgjengelighet. I år har vi ikke lamme-kjøtt, men dette har vi planer om å ha neste år. Saueskinn og poteter er også varer vi tidvis har, og også kommer til å ha i fremtiden. I tillegg kjøpte vi gård med melkeproduksjon i vår, så du skal ikke se bort ifra at det kan dukke opp noen melkeprodukter etter hvert. Men dølafeet er hovedproduktet, så det er det vi har mest av på lager til enhver tid, legger de til.

Gått over all forventning

Når det kommer til driften per nå, er både Kristin og Marius Vinjarengen veldig fornøyde, og syntes at driften med produksjon og salg har gått over all forventning.

–Vi synes drifta har gått over all forventning. Vi har til tider venteliste på enkelte stykningsdeler, og opplever å bli utsolgt for enkelte ting mellom hver gang vi slakter. Nå begynner vi endelig å komme dit at vi har nok slakt fordelt utover året. Når man driver med kjøttproduksjon så er ikke ting gjort på et lite øyeblikk, sier de.

Flere fordeler ved å kjøpe mat lokalt

Paret forteller at det er flere positive aspekter ved det å kjøpe mat lokalt.

–Først og fremst så støtter man lokalt næringsliv og lokale bønder. Dette er viktig verdiskapning i distriktene. I tillegg får du vite mer om hva du kjøper, både hva slags type mat, men også hvordan dyra har levd og har det. Du får også treffe hyggelige innfødte som prater engasjert og hjertelig om norsk matproduksjon.

Vinjarengenparet forteller at Facebook blir benyttet som hovedsalgsåre, og de syntes at dette har fungert veldig greit.

Tekst: Anne Sigrid Fossum Endrerud & Vegar Nilsen

Foto: Kristin Vinjarengen

ORD & UTTRYKK I HUNDEKJØRING

Handler – en som hjelper hundekjørerent enten på kennel og/eller på løp. Bor ofte hos hundekjørerent og får kost og losji. Man blir som oftest ikke rik på penger av å være handler, men man blir rik på opplevelser og læring. På løp er det handleren som kjører følgebil, organiserer og fikser alt, bortsett fra stell av hundene. Det må hundekjørerent stå for selv.

Alaska husky – den typen hunder som oftest brukes til langdistanse hundekjøring. Har sin opprinnelse fra trekkhundkenneler i Alaska. Der ble hundene avlet på trekkegenskaper og de hadde ingen rasestandard eller var registrert i noen kennelklubb. De er heller ikke idag regnet som noen egen rase. Alaska huskyen har en ekstrem utholdenhet, som gjør at de kan tilba-

kelegge lange distanser på kort tid. (Funfact: Bjørn Dæhlie hadde det høyeste O²-opptaket som er målt, og det lå på 96 ml/kg/min, mens en gjennomsnittlig trent Alaska husky kan ha 3-4 ganger høyere enn dette. O²-opptak er hvor mye oksygen kroppen din klarer å ta opp.)

Lederhund – hund(er) som benyttes fremst i spannet. Må være trygg på omgivelsene og lystre hundekjørerent. De som holder spannet i gang. Det kan være mange hunder i spannet som kan gjøre denne jobben, og kjørerent bytter ofte på. Det kan i blant bare være én foran, og da kalles det for «singel-led».

Løpsveterinær – alle de store løpene har egne veterinærer som sjekker alle hundene, og gir råd til deltakerne for å ivareta hundevelferden.

De gjør ofte vurderinger i samråd med kjørerent om en hund er skikket til å fortsette løpet eller må settes igjen.

Sjekkpunkt – et sted alle hundespennene må innom. Her må alle skrive seg inn når man kommer og ut når man drar. På sjekkpunkt plukker man opp depotsekker dersom det er tillatt. Noen sjekkpunkt har obligatorisk hvile, og da må hundespennene hvile minst så lenge som den obligatoriske hvilen krever, eller lenger hvis man ønsker. Løpsveterinærene følger også med spennene på sjekkpunktene og her kan man spørre om råd eller få hjelp til sjekk av hundene.

Depot – «Et depot er et lager der det lagres større mengder materiell for senere bruk». Innen hundekjøringen vil det si at når hundekjører-

ent pakker i forkant av løpet, pakkes også såkalte «depotsekker». Disse inneholder som oftest utstyr og mat til hundene underveis. Depotet sendes ut eller tas med av handler til sjekkpunktene. Ikke alle sjekkpunkt tillater depot, som da betyr at hundekjørerent må ta med seg alt de trenger for å klare seg mellom sjekkpunktene som tillater depot.

Snacking – små biter med fôr som gir hundene energi underveis. Er som oftest en liten bit med kjøtt eller noe som inneholder mye kalorier. Det er svært viktig å få i hundene nok kalorier, da de forbrenner ekstremt mye på slike løp. Disse små bitene med energi gis relativt ofte mens de løper.

Obligatorisk hvile/hvilepott – alle langdis-

tanseløp har obligatorisk hvile som må tas ut på bestemte sjekkpunkt eller som kjørerent kan velge å ta ut på noen utvalgte sjekkpunkt. Dette er for å ivareta dyrevelferden, og for å sikre at hundene (og kjørerent) får nok hvile. Det betyr altså at hundespennet minst må hvile så og så mye. På grunn av at hvilen tas ut på ulike sjekkpunkt, kan det være vanskelig å forstå hvem som leder. Et eksempel: *En som ligger fire timer foran nummer to i sporet, ligger ikke nødvendigvis best an dersom han ikke har tatt ut obligatorisk 12 timers hvile som nummer to har gjennomført.*

Tidsutjevning – for at den som kommer først i mål skal være vinner, er det nødvendig å foreta en tidsutjevning underveis på løp som ikke har fellesstart. Et eksempel: *Kjører 1 starter som*

ANNONSE

KIWI Dokka
man-lør 7-23

KIWI mini pris

Storgata 52, Holmentunet
2870 Dokka
tlf: 61 11 19 52

ÅPNINGSTIDER
Man-fre 09 – 19
Lørdag 09 – 16

HONDA
The Power of Dreams

Dokka Farge og Miljø®

Bergfossenteret 2870 Dokka Tlf. 61111599, www.dokka.no

VELG EN HONDA FAGFORHANDLER, DET LØNNER SEG!

Mush – begrep fra Alaska som brukes som kommando for å sette i gang hundespennet. Antakelig med opprinnelse i det franske ordet «*Marché*». Nå er det vanlig å kalle hundekjøreren for «*musher*», eller «*kjører*» på norsk.

nummer 1 i ett løp klokken 11.15, mens kjører 2 starter sist kl 12.15. Da har kjører 1 60 minutters forsprang ut fra start. Kjører 1 får derfor 60 minutters pålagt hvile/ventetid på et sjekkpunkt, nr 2 ut fra start får 59 minutter, mens kjører 2 som startet sist ikke får noe pålagt ventetid.

Kjøremøte - et obligatorisk møte for alle kjørere og ofte også handlere. Der utleveres viktig informasjon om løypa, regler gjennomgås og andre ting knyttet til løpet. Dette holdes i forkant av løpet.

Rookie - også kjent som førstegangskjører. At du er rookie betyr at du ikke har kjørt det løpet eller den klassen før. Man kan ha kjørt en klasse i et løp mange ganger, men når man bytter klasse til en annen, regnes man som

rookie. Det avholdes kurs for rookie, for å sikre at de er skikket til å starte lange løp.

Veteran - betyr enkelt og greit at du har kjørt løpet/klassen én eller flere ganger.

Førkoker - en type stormkjøkken for å varme opp vann til hundene ute. Varmt vann brukes som oftest til å blande ut i fôret for at hundene skal få i seg nok væske. Ser ut som en dobbel aluminiumsboks med lokk. I bunnen av den ytterste boksen ligger det en type matte som antennes ved å helle rødsprit over og tenne på. Den innerste beholderen brukes til å ha vannet i.

Snøanker - et anker som henger på sleden og ved stopp presses ned i snøen for å hindre spennet i å dra av gårde hvis kjører forlater

sleden. Har livsfarlige pigger og må håndteres med vett og forstand.

Skutermatte - en bit av et belte fra en snøskuter som festes til sleden mellom meiene der kjøreren står. Brukes for å justere fart ved å legge mer eller mindre trykk på den med foten.

Tekst: Helene Sørensen

Sjekkpunkt må ofte forberedes før snøen kommer. Foto:M.H.

ANNONSE

**LIE
BYGG &
TAKST AS**

Medlem av

TAKSERING AV FAST EIENDOM
Hytte • Bolig • Leilighet
Landbrukseiendom • Næringseiendom
Verdivurdering • Tilstandsanalyse
Boligsalgsrapport • Skadetaksering • Skjønn

Ta kontakt med oss for en takst:
Lie Bygg & Takst, Bjørkelykkja 46, 2870 Dokka
e-post: post@lietakst.no
www.lietakst.no

MORTEN LIE
Tlf. 412 91 275

TOR HÅKON SCHJØRLIEN
Tlf. 470 43 802

MARKEDSHAGEN DOKKA

– å dyrke rett utenfor døra

Det bugner i drivhuset til Marte Olsen

Fargerike gresskar i drivhuset.

En liten del av markedshagen i fine omgivelser på Dokka.

Et lite stykke fra Dokka sentrum driver Marte Olsen en markedshage. Her produseres lokale vekster. Markedshagen er et viktig bidrag for et mer bærekraftig matforbruk.

HVA ER EN MARKEDSHAGE?

–En markedshage er en slags kommersiell kjøkenhage, der man har faste bedd som ofte er 75 centimeter brede. Lengden på beddene vil variere. For opplysning bruker man dessuten litt lettere håndverktøy, og man dyrker biintensivt, det vil si at man planter ganske tett, sier Marte Olsen.

Tanker og ideer om å lage en markedshage kom som et resultat av Olsen sin interesse for bærekraft, klimaendringer, viktigheten av mat og et lite ønske om å kommersialisere noe.

–Jeg ville gjerne hjelpe verden i en bedre retning. Når jeg først hadde en tanke om å kommersialisere et eller annet, så måtte jo mat være det mest bærekraftige, fordi vi må jo alltid ha mat.

Da ideen om å lage egen markedshage først dukket opp, bodde Olsen på et småbruk i Oslo. Hun skjønte raskt at hun ville ha litt mer land og et annet terreng, og det var slik hun endte opp i Dokka. I oppstartsfasen av den nye markedshagen, fikk hun god hjelp av ungdommer fra en internasjonal reisetjeneste. Dette var ungdommer som ville ut å reise og hjelpe til på gårder og liknende. Også lokale ønsket å ta del i arbeidet rundt markedshagen, og de ville veldig gjerne

være med på dugnader og annet arbeid.

–Jeg liker å si at jeg har fått med meg de hyggeligste menneskene på prosjektet. Det er så greie folk som bare ønsker at Dokka skal være en fin plass med ulike tilbud.

MARKEDSHAGENS MANGFOLD

I dag er det et stort mangfold i Marte Olsen sin markedshage. Hun forteller at de dyrker i vekstskifter. Av løkvekstene dyrkes blant annet purreløk, vårløk og hvitløk. Når det kommer til blad- og belgvekstene dyrkes det forskjellige salattyper, bønner, sukkerbeter og rødbeter. Også kålvekster finnes i markedshagen, og her kan en finne hodekål, blomkål, kinakål, kålrot også videre. Videre forteller hun at det også dyrkes en del rotvekster, deriblant gulerot og persillerot. I markedshagen dyrkes det også fruktvekster som gresskar, agurk og mais. Hun legger til at det også dyrkes tomat, chili og paprika i drivhuset hennes.

–Det er jo et veldig stort spekter. Hele poenget med en markedshage er vel egentlig at det skal være bredspektret.

DAGENS DRIFT OG FREMTIDEN

Neste år skal markedshagen ha et «jordhelseår», et «friår». Det er fordi jorda i markedshagen må pleies, slik at en kan få jordlivet ordentlig i gang. Fordelen med dette er man på et senere tidspunkt kan drive dyrkingen i markedshagen uten å gjødsle like mye. Olsen har store planer til

markedshagens fremtid, også når det kommer til dyreholdet.

–Sauer skal vi få nå, men høner har jeg også veldig lyst på. Planen er at vi etter hvert skal ha en litt større drift enn det vi har hatt i år, sier Olsen.

Markedshagen og forbruk av lokal mat er viktig på flere måter

Marte trekker frem flere gode grunner til at det er lurt å handle maten vi spiser lokalt.

–Hver gang vi kjøper og importerer mat fra utlandet, bruker vi arealer i et annet land, der innbyggerne kunne ha trengt arealet selv, for egen matproduksjon.

Olsen avslutter med å få frem viktigheten av lokal mat på et mer følelsesmessig plan.

–Det er jo noe med å ha nærheten til den maten vi spiser, og vite at den er dyrket «rett utenfor døra».

Tekst & foto: Anne Sigrid Fossum Endrerud

Det er skrevet mye om hundekjøring, på mange måter. Noen skriver bøker om hvordan, og noen skriver om sine turer. Noen har til og med skrevet krim: *Murder on the xxx trail*. Det er gøy å lese de ulike sjangerne. Noen er flinkere til å kjøre hund enn å skrive bøker. Noen har humor, andre har dramaturgi. Noen er gammeldagse, og noen er mer moderne.

BØKER OM HUNDEKJØRING - LES!

Når man skal skrive om bøker om hundekjøring, så er det mest korrekt å starte med den boka jeg har skrevet selv, nemlig: *Hundekjøring, for oss som enda ikke har vunnet Finnmarksløpet*, utgitt på Blikke forlag.

Dette er en basisbok på norsk, litt sånn «how to» - eller «hundekjøring for dummies». Den er mye brukt på skoler og i klubber. Den er mest rettet mot de som vil kjøre langt med hundene sine, men det er også mye generelt hundekjøringsstoff i den. Nok om det.

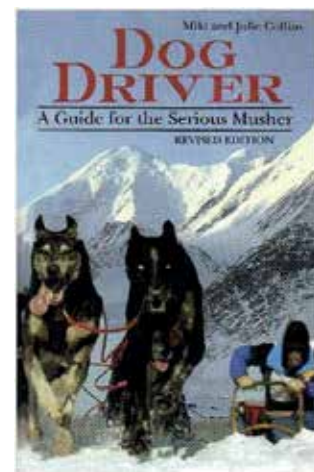
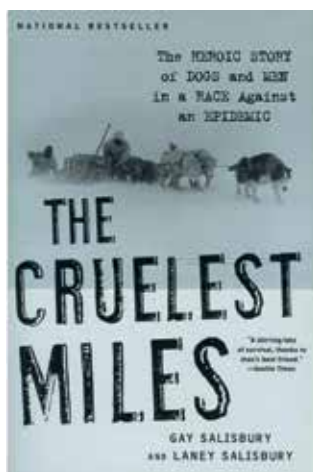
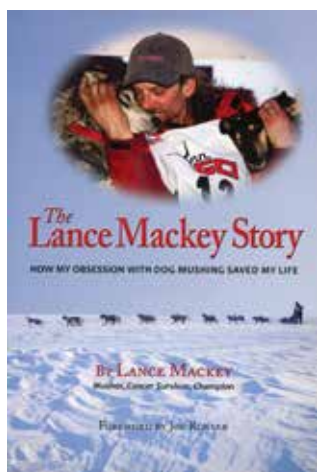
Ellers er det ikke veldig mye på norsk. Lars Monsen, Nina Skramstad og Stein P. Aasheim har bøker og kapitler om hundekjøring. Blant annet en flott bok om Robert Sørlies opplevelse i Iditarod. Stein P. Aasheims kapittel i en av eventyrbøkene sine, om Finnmarksløpet, er kostelig lesning. Skikkelig selvironi.

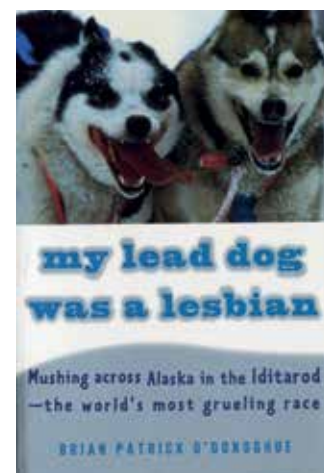
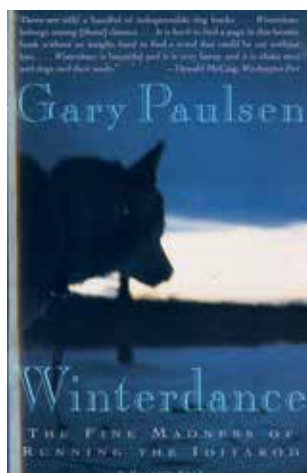
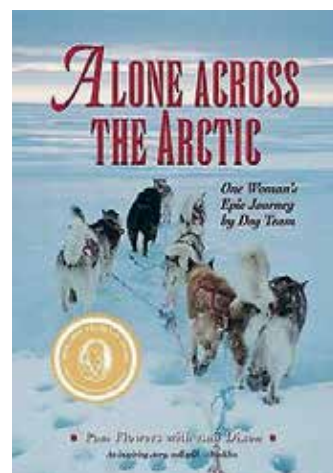
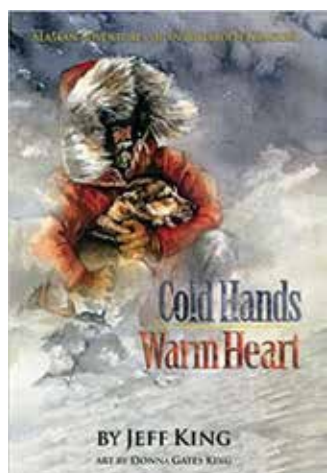
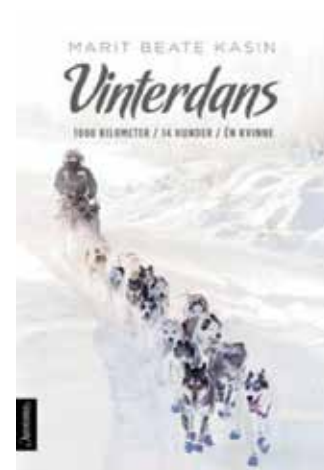
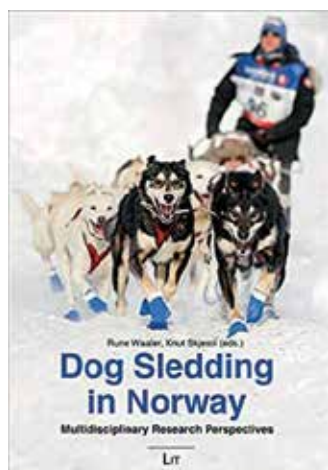
Det er også skrevet en grei bok eller to om

selve Finnmarksløpet. Den siste er nokså ny. *Vinterens vakreste eventyr – Finnmarksløpet*, av Christine Smith-Simonsen. Hun er historiker ved UiT, Norges arktiske universitet. Hun har fulgt tett med på Finnmarksløpet i mange år, og denne boken er en del av et forskningsprosjekt om arrangementet.

En bok er skrevet om ulike kjøreres lederhunder. Den er morsom og lærerik: *Min lederhund - en bok om vilje, samspill og legender som skapte historie*. Forfatter er Inger Ellen Eftevand Orvin.

Fra Norge, men skrevet på engelsk, er boka *Dog Mushing in Norway*. Dette er en vitenskapelig antologi som har gått ut fra et forskermiljø i Finnmark. Det er mange ulike kapitler, om hundekjøring som sport, om organisasjoner, om etikk og om hundekjørernes velbefinnende. *Dog Sledding in Norway: Multidisciplinary Research Perspectives – 2019*.

Forfattere er Knut Skjesol og Rune Waaler. På norsk skal vi heller ikke glemme Marit Beate Kasins bok *Vinterdans*.

For å skrive den boka jeg har skrevet, har jeg lest mange andre bøker. Det finnes mest litteratur på engelsk. Noen basisbøker er oversatt fra engelsk (til et norsk som kunne vært bedre) og er kanskje blitt litt utgått på dato. Hundekjøring er en sport i rask endring.

Flere store hundekjørere som blant annet Lance Mackey som har kjørt Mush Synnfjell, men som nettopp gikk bort, og Jeff King har skrevet eller fått skrevet egne, morsomme bøker.

Cold Hands, Warm Heart: Alaskan Adventures of an Iditarod Champion av Jeff King, Donna Gates King, et al. og *The Lance Mackey Story* av Lance Mackey.

Bøker skrevet av flinke kvinner, på kvinners vis, med betraktninger over livet. Litt mer om livet og kjærligheten til folk også. *This Much Country* av Kristin Knight Pace.

Alone Across the Arctic: One Woman's Epic Journey by Dog Team av Pam Flowers and Ann Dixon.

Lisa Frederic har skrevet *Running with Champions, a midlife journey on the Iditarod trail*.

Denne boka er veldig morsom! *My Lead Dog Was A Lesbian: Mushing Across Alaska in the Iditarod—the World's Most Grueling Race* skrevet av Brian Patrick O'Donoghue.

Veldig mange har lest *Winterdance* av Gary Paulsen.

Tvillingene Miki og Julie Collins har skrevet en klassiker: *Dog Driver, a guide for the serious musher*. Den er litt gammel og litt mye om

ødemarksliv. Men det er mye relevant også, fra Alaskas bakgård.

Og så er det Leonard Seppala da. Han har blitt beskrevet i en norsk bok: *Sepp*. Den norske er en biografi av Nina Kristin Nilsen. Det er også en biografi av ham på engelsk som ble oversatt til norsk, av Eva Nansen.

Gay Salisbury og Laney Salisbury har skrevet mer generelt, om Serumløpet til Nome: *The cruelest miles*.

Om hunden Togo er det laget film, og om Seppala og hunden Balto er det laget tegnefilm.

Nå er det bare å la snøen falle å sette seg godt til rette og lese!

Tekst: Johanne Sundby

«TD»

– HVA I ALL VERDEN ER DET?

Er du ikke bevandret i idrettens verden er begrepet TD kanskje ukjent. TD står for Teknisk Delegert. Disse er ikke dommere, men rådgivere for arrangør og deltakere og skal sørge for at alt skjer i henhold til regelverket fra både Norges Hundekjørerforbund (NHF) og det enkelte løp. Ordningen er lik i alle særforbund under Norges Idrettsforbund, enten det er ski, hopp, alpint eller andre idretter.

EN RÅDGIVENDE ROLLE

En TD er altså ikke en dommer, men en som allerede mens løpet planlegges er med på å gi arrangører råd og veiledning ift gjennomføring. Alt skal gjøres riktig i forhold til gjeldende regelverk for å sikre at konkurransen er rettferdig for alle. Under et løp kan både deltakere, funksjonærer og andre melde fra til TD om situasjoner eller hendelser man opplever som regelbrudd. Men for at det skal kunne behandles i juryen må det legges inn en skriftlig protest.

JURY

Hvis det skal fattes en dom for brudd på regelverket gjøres dette av en jury. Leder av TD-korpset leder juryen, som ellers har

medlemmer fra rennledelsen og representanter fra deltakerne. En kjører (ofte en handler) i hver klasse velges på kjørermøtet til å representere kjørerne i juryen.

For at juryen skal behandle en sak må det meldes inn en skriftlig protest. Juryen står fritt til å innhente forklaringer fra vitner og alle som kan ha informasjon om saken for å danne seg et best mulig overblikk over situasjonen som er innmeldt til juryen.

Jobben som TD kan være utfordrende, da er det viktig at NHF har tydelige regler og prosedyrer å følge.

FRIVILLIGHET

I likhet med andre verv og ulike oppgaver i Norges Hundekjørerforbund er jobbinga som TD basert på frivillighet. Vi har tatt en prat med en av de som legger ned tid og krefter som TD i NHF, Mikkel Johannessen.

UTDANNING AV NYE TDER

For Norges Hundekjørerforbund er det en prioritert oppgave å kontinuerlig utdanne nye TDer. Midt under koronapandemien startet et nytt kull TDer på sitt utdanningsløp. Utdanninga består av teoretisk kursing og en lengre periode som aspirant. Mikkel var en av disse, og er nå i sin andre sesong som aspirant.

Det sentrale spørsmålet er hva som er motivasjonen – hvorfor bruke helger og fritid på å stå langs sporet og på sjekkpunkter å følge med på om alt går rett for seg?

Engasjert i hundekjøring, som jeg er, så jeg dette som en mulighet til å være i miljøet i en periode av livet hvor jeg selv ikke kjører løp, forteller Mikkel. Jeg ser også hvor viktig det er med rekruttering og fornyelse av denne rollen. Mange har holdt på veldig lenge og det trengs nye krefter for å ha et godt TD-korps også i åra som kommer. Å erfare sammen med folk som har holdt på lenge er nyttig. Vi er mange aspiranter nå, så jeg tror at hundekjøringa er sikra TDer framover, hvis vi klarer å ta vare på de som er på laget nå fremhever Mikkel, mens bikkjene i egen hundegård småsnakker litt i bakgrunnen.

Som TD får jeg vært ute i naturen, i vær og vind, og er tett på bikkjer og kjørere. Jeg får oppleve løp og konkurranser fra en annen side enn om jeg selv hadde stått på sleden. Som TD treffer man nye folk og møter gamle kjente. Det siste kan jo også være en utfordring påpeker Mikkel.

Å være den som skal påse at regelverket blir overholdt, kan i en utfordrende situasjon være vrient, i sær hvis man kjenner de det gjelder. Så tydelige og klare roller og mandater er viktig for at men skal kunne fylle TD-rollen på en god måte. Og selvsagt egen bevissthet om egen rolle på løp sier Mikkel.

LÆRERIKT OG NYTTIG

Det grunnleggende og mer teoretiske kurset har vært nødvendig og viktig. Men Mikkel poengterer at det å være aspirant ute på løp kanskje er det som er med på å skape trygghet i rollen. Da er man med en erfaren TD og har ingen myndighet, men skal se, lære og erfare. En dag står man der alene og er den som skal lede en jury på et løp. Da gjelder det å ha nok erfaring til å stole på egne vurderinger fremhever Mikkel.

LITE ACTION

At det ikke skjer noe som helst er det mest vanlige. Kanskje blir det kjedelig, mye venting, særlig i langdistanse. Mikkel ler litt og sier at som TD på langdistanse må man like at det er kaldt, mørk, kjedelig og dager med lite søvn.... Frivillig arbeid for de spesielt interesserte. Det gjelder å være tålmodig og løftes fram av kjærligheten til sporten. Ellers hadde jeg ikke gjort det, sier Mikkel Johannessen og påpeker også at dette tar mye tid borte fra familien og egne prosjekter. Verdien ligger i å bidra til at løp gjennomføres etter det regelverket som gjelder til enhver tid. Er det kjedelig, er det positivt for sporten mener Mikkel. For det betyr jo at alt går som det skal.

På spørsmålet om hva man får igjen for jobben man gjør, må han tenke seg litt om... fristende å svare «ingenting», men det er jo ikke sant, sier Mikkel. Lønna er masse gode opplevelser i frisk natur med folk med samme interesse som meg; bikkjer. Og når jeg samtidig kan gjøre en forskjell og fylle en viktig rolle, er det motivasjon nok, avslutter aspiranten fra Landåsbygda.

En takk til alle som legger ned tid og energi for å sikre at alle konkurranser gjennomføres i tråd med regelverk og regelverkets intensjoner.

Tekst: Eli V. Godager

Foto: Mikkel Johannessen

NY GARDSBUTIKK PÅ SØNDRE FINNI

Kari Finni bor på Søndre Finni Gård på Aust Torpa sammen med og ektemannen Harald. Gården er i full drift og de steller godt med både sau og geit. Det blir det god mat og flotte skinn av. Kari trives godt med dyra og arbeidet på gården, men hun har lenge båret på en gårdsbutikkdrøm. Mens hun drømte deltok hun på forskjellige markeder der hun solgte egenproduserte håndverksarbeid som f. eks votter sydd av nydelige saueskinn.

Alle foto: Søndre Finni

I august i 2022 realiserte hun drømmen. Da åpnet hun egen gårdsbutikk med god hjelp fra ektemannen, og døtrene Lisbeth og Malin som hjelper til i butikken. Kari forteller at hun har fått god støtte fra bygdefolket som har heiet på prosjektet. Det har vært motiverende. Gårdsbutikken blir godt besøkt både av torpinger fra aust, vest og nord, hyttefolk og gjennomreisende. Det har blitt et møte- og samlingssted med mulighet for god handel og en kaffekopp på terrassen utenfor når været tillater det.

I butikken finner du lokalt lamme- og kjejkjøtt fra gårdens egen produksjon og skinnvarer av ulikt slag; Skinn, votter, pulsvarmere, tøfler, kranser, alt laget av skinn og

ull fra egen sau. Skinnene er nydelige i seg selv, men du kan også få trykk på dem tilpasset egne ønsker. Skinnene er flotte gaver til nyfødte, dåpsbarn og store og små bursdagsbarn. Der er også interiør å få med landlig og rustikt preg. Kryddervarer finner du også.

Gårdsbutikken har åpent hver lørdag og søndag fra klokken 12-16 og ellers ved behov eller på etterspørsel. Det er skiltet nede i Lillehammervegen om den er åpen eller stengt. Søndre Finni Gård har dessuten en egen side på Facebook der du kan følge med på sortiment, tilbud og aktiviteter.

Som ledd i Gårdsbutikken holdes det «Skravlekveld» en gang i måneden. Der kan man komme om man har noe man har lyst

å lære bort til andre, eller har lyst å lære noe fra andre som kan det en ikke selv kan. Sist var tema strikking og annet håndarbeid og det kom 12 stykker i Loftstuen over Gårdsbutikken. Nok en skravlekveld er gjennomført når MUSH Magasinet går i trykken, da kunne man lære å sy votter av skinn og å binde kranser. Når du leser dette har det også vært julemarked med lokale utstillere av håndverk, lokal mat, kaker, kaffe og barneponniriding.

Gårdsbutikken er virkelig verdt et besøk, Kari og jentene ønsker velkommen til en hyggelig handel!

Tekst: Nina Cathrine Noss

En magisk opplevelse

ET ÅR UTENFOR ALLFARVEI PÅ SVALBARD

De ble fraktet inn med båt fra Longyearbyen til Austfjordneset i juni 2021 og hentet ut igjen juni året etter. Overlatt til seg selv – sammen med hundespannet som talte åtte Huskyer – ute i den mektige Svalbardvillmarken hadde de følelsen av å være i ett med naturen

De tenkte først at det ville være klokt å holde en fast rytme og ha vante rutiner gjennom dagene, men etter hvert ble livsrytmen naturlig endret. De sov når de var trøtte, spiste når de var sultne, arbeidet når det trengtes og været tillot det, jaktet når det var behov for mat, sanket brensel før snøen og isen kom. De la av gårde i båt og på apostlenes hester en dags marsj når de trengte vann fra Trygve-breen. Vannet ble håndbåret før snøen kom, da stod hundes-

pannet for hurtigere transport og den tunge vannkannefrakten. De gjorde som de ville i eget tempo etter behov og klokken betydde ingenting.

Sean mener at dette er det ultimate liv man kan leve sammen med hundespannet sitt. Det var fantastisk å bruke og se hundene i sitt rette element. Uten hundene med, ville ikke livet på Svalbard gitt samme mening. Hundene var kompiser, arbeidskollegaer og selskap. De ble brukt både som arbeidsredskap og fremkomstmiddel. Hundene var med på jakt for å sikre eget «drivstoff». De var en hund etter sel! Sel har godt kjøtt og fett. Det trengte hundene tilskudd av, for bare tørrfor og mineraler var medbrakt fra Nord Torpa. De jaktet til sammen 16 Ringsel og 9 Kobber sammen med hundene. Det var

ikke helt risikofritt. De hadde ikke god tid på seg fra byttet var felt til isbjørnen snuste dem opp og gjorde krav på byttet. Det var lettvtint for isbjørnen som slapp å sitte tålmodig i timevis på isen og jakte selen selv.

Isbjørn kan være svære beist, alle er sjefer med selvsikker gange vel vitende om at de er på toppen av næringskjeden. Sean forteller at når bjørnen står på to bein kan den være 3 meter høy. Isbjørnene kan være vanskelig å holde fra livet og de lar seg ikke så lett skremme bort. Det var en evig kamp å holde isbjørnene borte fra et kjøttstativ de hadde etablert to meter over bakken. Men de hadde en god varslar og isbjørnvakt i Huskyen MAX – han var uredde bjørnevakt, sier Heidi. En gang berget han dem ved å skremme den hvite kongen ved å bite den i rumpa. De

hadde forskjellige måter å skremme bjørnen på, for skyte den kunne de ikke, det er ikke lov fordi isbjørnen er fredet og de ville i så fall blitt hentet ut og sendt direkte hjem. De brukte motorsag for å lage lyder den ikke likte og en gang måtte de ty til gummikuler, men isbjørnen ville ikke stikke fra likevel.

I løpet av året hadde de 100 møter med isbjørn, blant annet et på 17. mai da Stein P. Aasheim som har bodd med familien på fangsthytta tidligere, kom på besøk til Heidi og Sean. Isbjørnen ville vel hilse på en gammel villmarksboer. Særlig når isen la seg på fjorden var bjørnen hyppig gjest og de måtte veksle på å være isbjørnvakter hele døgnet. Til fangsthytten hørte også 10 andre hytter. Isbjørnen sørget for at Heidi og Sean ikke kunne bruke alle om de skulle være trygge.

Selv om isbjørnen ble et vanlig syn, sluttet de ikke å kjenne på adrenalinet og hjertet banket som bare det hver gang. Men heller bli skremt av isbjørn enn å føle stress av byens mas og kjas. Livet ble mye på isbjørnens premisser.

De kvidde seg litt for mørketiden. De så for seg bekmørke i 3 måneder. Men det ble helt rått! Det var bare godvær med stjernehimmel og nordlys. I mørketiden var det også vindstille i motsetning til ellers – det var mye kald og sur vind. Dyre- og fuglelivet ble også stille. Det var et enormt fugleliv om våren og høsten og særlig Ærfuglene og Alkekongene laget liv med klukk og prat. Ærfuglegg er forresten eggedosis for isbjørnen sier Heidi. Isbjørnen snuste rundt fangsthytteveggen etter eggene deres, og lot seg ikke avlede så lett.

De jaktet reinsdyr, rev, sel og ryper. Det ga mening å jakte for mat til seg og hundene. Revefangsten var for skinnet sin del som i gammelt fangstliv og det ble satt ut feller. På Svalbard er det behov for å ta ut rev, blant annet er det et problem med lus, rabies og

dvergbendelorm som ikke er farlig for reven men som er utbredt i Afrika og som mennesker kan dø av. Heidi og Sean bidro til Norsk Polarinstitutt's forskning på hva reven spiser og hvilke sykdommer de er bærere av. Det ga mening til oppdraget fra Sysselmesteren.

De skjøt til sammen 35 reinsdyr, sysselmesteren hentet 16 stykker med helikopter, fem var til eget bruk og resten for kommersielt bruk til restauranter. De fikk 54 ryper og et par- tre gås. De fisket røye med stang og pilket på isen i Einstein-vannet. Isen der var 1,80 meter tykk og det er faktisk det tykkeste ferskvannsis kan bli! Rart nok blir den aldri tykkere enn det. Garnfiske i havet ga både havørret og laks. De fikk 4-5 kilos fisker og fisket for første gang pukkellaks. Pukkellaksen smakte de ikke på. Den ble til hundemat.

De hadde magiske vårturer med hundespennet. Siste tur på havisen var 25. mai. Det var ikke snø nok på land, solen steikte. Det var solbriller på og lueskill i pannen. Det var deilig med bare tynn dunjakke og ullgenser, sier Heidi. De kruset rundt – det var lykke!

Det var nydelige fotturer til Trygvebreen og Einsteinfjellet også. Og de lærte mye om været og havet og brå endringer i naturen.

Vel hjemme igjen lengter de tilbake og utelukker ikke ny Svalbardtur. De har lært av livet der at de ikke må bruke tid på ting som ikke er viktige eller gir mening. De vil prøve å bevare roen som de fikk.

Heidi og Sean sier at de ble flinkere til å kommunisere seg imellom også. De bevarer roen mer, gir beskjed før ting rekker å samle seg opp og de reflekterer over ting på en annen måte enn før. De har lært mye om seg selv og hverandre og blitt bevisste på betydningen av det samholdet og samarbeidet de har.

Tekst: Nina Noss
Foto: Heidi og Sean

Et liv på Svalbard uten hundene ville vært meningsløst, sier ekteparet Heidi og Sean.

Dyrevelferd på løp og i hundegård

Mattilsynet og folk flest er i økende grad opptatt av dyrevelferd. For mange er dette litt banalt, de tenker at hvis vi behandler hunder som mennesker, så er det god velferd. Men sånn er det ikke i praksis. Mange familiehunder får for lite mosjon, for få oppgaver å utføre, for mye mat, og er avlet med utseende istedenfor funksjon som mal. Det kan det bli sjuke og daffe og adferds-forstyrrede bikkjer av. Familiehunder er noe for seg. Kan være bortskjemte inne-hunder som bæres i trapper, bor i bur inne, har masse leker og egen seng, og gåturer i by!

Trekkhunder er noe litt annet. De løper masse, trener masse og bor oftest ute. For å starte i løp må de ha trent veldig mye, og de er ofte muskuløse, har god kondis og er nokså slanke. Trekkhunder er stort sett avlet fram med funksjon som mål. Derfor er

utgangspunktet bra, hundene er som sagt friske og løper fort. Får de lov å trene, løpe og aktiviseres, er de lette å ha med å gjøre. Dessuten har folk med trekkhunder oftest flere hunder, så de lærer å omgås andre hunder.

Mattilsynet har laget noen forskrifter om hvordan hunder som stort sett bor ute, skal ha det. Har de pels nok, kan de bo i egnede isolerte eller halvisolerte hundehus med halm. Trener de nok, kan de stå på en kjetting av en viss lengde, eller gå i hundegård. Valper og drektige tisper skal kunne tas inn. Alle hunder bør slippes løs og få løpe hver uke, helst inngjerdet – i alle fall i båndtvangstida. Og de bør få egnet fôr. Nesten alle gode trekkhunder får en blanding av kjøtt, tørrfor med fett og lakse-olje. Og har vann stående framme. Det fungerer fint. Hvis man ser en hundegård med godt trent trekkhunder, er de som oftest helt rolige eller de sover. «Finne roen» er ingen utfordring for en som er sliten og glad.

Alle trekkhunder som deltar i løp, er ID chipet og har de obligatoriske vaksinene. Det er ikke så mye sjukdom blant trekkhunder gjennom året. På løp kan det bli noe mer, men denne artikkelen handler ikke om det.

Siden MUSH er et mellom- og langdistanseløp, skal vi si noe om hundevelferd på slike løp. Lange løp handler om å disponere spannet sitt fra start til mål. Det handler om å finne balansen mellom fart, distanse løpt og hvile. Det er sjelden langdistansehunder galopperer, de går ofte i raskt trav. I nedoverbakker må en spare leddene. Kjører man for fort og for langt uten å la bikkjer (og kjører) hvile, kan man gå på en smell. Det ønsker vi ikke. Slitne hunder er mye mer utsatt for skader, enn hunder som har fått nok hvile. Selv lange løp som Iditarod og lange Finnmarksløpet kan kjøres trygt om man gjør ting riktig.

Noen ting som har kommet opp, er at man må ta hensyn til media – noen løp er mer publikumsvennlig, og publikum vok-

ter spennene med årvåkent blikk. Medienes fokus på konkurranse og prestasjoner kan piske utøvere for fort fram. Vi må passe på at også mediene ser på hunders velferd som viktig. Man kan få bedre velferd ved å øke obligatorisk hviletid, i starten og på slutten. Og så er det vanlig å gi hunden ekstra næring på sporet, i form av velsmakende «snacking». Vann får de oftest i seg med å spise snø, og i foret på sjekkpunkt. På sjekkpunkt får de mat, halm å hvile i, dekken for å holde varmen, og kanskje tepper. Da hviler de bra, og sovner fort. Da skal de ha fred og ro.

Hundekjørerne selv vil ikke alltid være med på at andre skal bestemme hvor og når det skal hviles. De mener at de kan bestemme hvile selv. Noen hviler på sporet, noen hviler nok, og noen hviler for lite. Vil ikke hundene starte på en ny etappe, er de neppe uthvilt. Vi som er gamle i tralten forsøker å lære de unge å se an sine hunder, de må gå «rookie»-kurs for å få starte i de lengste løpene. Men mange bites av konkurranseiver og kjører litt over evne. Og det er ikke lov å kjøre med halte hunder. Halt er halt, og halter hunden, skal den ut. På sporet betyr

det at den skal fraktes i sleden. Noen ganger må spannet også hvile lenger.

Obligatorisk hvile og løpsdistanser.

Det er slik at jo lenger løpet er, jo mer må en hvile relativt sett. Mennesker og hunder kan gå uten søvn et par døgn, men så røyner det på. Lange løp har derfor en obligatorisk langhvile midt i løpet. Da skal både hunder og kjørere restitueres, og hundene gås gjenom av veterinær (evt). Ideelt burde alle kjørere innse at hunder må hvile, men det er en økende tendens til at folk kjører veldig langt og hviler lite, især i begynnelsen av løpet. Kanskje bør løpene ha en obligatorisk pott på minimumshvile som tilsvarer (1 –) 2 timer for hver kjørte 100 km. Denne kan tas på sjekkpunkt, eller, hvis dokumenterbart, i sporet. Vi vet ikke hvor grensen går mellom forsvarlig kjøring og mangel på hvile. Så vi fomler litt her, og ofte er den obligatoriske hvilen bare en minimumshvile. Det er lettere å vinne et løp med å knipe inn timer på hvile enn å øke farten noen km/time. Men det er farlig. Vi vet at de som er i teten gambler litt, og da vinner de, eller de må bryte.

Men vi vil ikke at alt for mange skal bryte, vi vil nok heller se mange friske og glade hunder i mål. Selv hundene synes det er fint å fullføre. Det ser vi lett, for neste gang de står på startstreken samme sted, er de glade og gira. Men hva som er riktig og bra nok, er nok individuelt for hvert spann. Og for hver kjører. En litt uthvilt kjører vil fatte bedre avgjørelser.

Kanskje hundekjøring blir en mer etisk sport hvis det å fullføre i seg selv blir en bragd. Selv om det er gøy å konkurrere. Ser du et spann i mål, så se om det er mange nok, om de står rolig og lar seg undersøke, om de logrer og søker kontakt og spiser snacking, og om de ikke er alt for tynne. Da ser du god velferd.

Tekst: Johanne Sundby

Foto: Anders Rønningen

Christian er inne i sin fjerde sesong med hundene.

DOGRUN SYNNFJELL 2022

Den 2.oktober 2022 kunne hundegruppa i Torpa IL ønske velkommen til det første Dogrun i Synnfjellet. Dogrun er et lavterskelarrangement for alle med hund. Stor eller liten, valp eller voksen. Hele poenget er å treffes med bikkja si og ta en tur sammen med andre hundeglade. Enten man løper eller går eller er med på puppy-walk.

Gjennom Dogrun sin historie har disse arrangementene stort sett vært gjennomført i byer. Rundt om i landet i parker og andre egnede steder har folk og hunder hatt en hyggelig stund sammen. Medaljer og småpremier til alle og pokaler til vinnere i de ulike klassene.

Nytt i år er at Norges Hundekjørerforbund er samarbeidspartner med Vom Dogrun. Gjennom det lot vi i Torpa IL/Hundegruppa oss inspirere til å teste ut å arrangere dette i fjellet. Torpa og Synnfjellet er jo ikke akkurat en by. Men ofte et sted med mange friluftinteresserte mennesker med hund. Så slik ble det Dogrun i Synnfjellet.

40 personer stilte til start, både barn og voksen og hunder av mange slag. Vi er godt fornøyd og ble noen erfaringer rikere. Vi planlegger for nytt Dogrun i Synnfjellet i 2023. Dette var gøy!

VOM stod for flotte premier til alle som deltok!

Fornøyd vinner av herreklassen - Andreas H.Hagen.

ANNONSE

Kom og prøv vår
hjemmelagde pizza!

Kafè- og selskapslokale lokalisert i Synnadalen

Nydelig utsikt mot vakre Synnfjellet
der turmulighetene er mange

**SYNNFJELL
PORTEN**

Synnfjellporten 9, 2880 Nord Torpa
tlf: 948 33 505
synnfjellporten@gmail.com
www.synnfjellporten.no

Martin Johnsrud Sundby engasjerte store og små under Move Synnfjell i Torpa.

ET ARRANGEMENT FOR TRENINGSGLEDE OG MOTIVASJON

Move Synnfjell 2022 ble arrangert 20. august 2022. Nydelig vær, omgivelser og positive folk bidro til en fantastisk dag – med folkehelse, trening og aktivitet i fokus.

Move Synnfjell drives av Helen Bakke Klemoen og Marthe Sollien. Da ny skole og hall ble bygd i Torpa kom muligheten til å starte et treningskonsept, og det ble starten på «Tren med Helen og Marthe». Vi har gjennom året kjørt gruppetrening i hallen med hovedfokus på styrketrening, med innslag av utholdenhetstrening, balanse og koordinasjon. Vi har et stort engasjement for folkehelse, aktivitetsglede og effektiv trening som kan passe for alle, og ønsker at alle som er med oss opplever mestring i å bevege seg. Følg gjerne facebook-gruppen *Tren med Helen og Marthe* og bli med på gruppetrening i Torpa. Vi har fått mange ivrige deltakere og med det kom inspirasjon til å utvikle noe mer. Resultatet ble Move Synnfjell!

Planleggingen av årets Move Synnfjell kom i gang på seinvinteren og skilegenden Martin Johnsrud Sundby sa ja til å komme til Torpa 20. august. Martin var tilstede for både barn og voksne med kunnskap og treningstips på Move Synnfjell. Disiplin, klare mål og hva som gir deg den gode følelsen var sentrale temaer. I tillegg til dette var dagen fylt med treningstimer. Det var mulighet for

å delta på yoga, løpeintervall, styrketrening i sirkel, bootcamp, step og aerobic. Mellom øktene kunne deltakerne besøke ulike stands med utvalg av mat og drikke, og lokale varer, samt få informasjon om ulike tilbud som finnes i nærområdet.

Move Synnfjell fikk støtte av ulike lag og foreninger, og det er vi svært takknemlige for. Nordre Land kommune, Torpa IL, Torpa ski, Vest Torpa Ungdomslag, Torpa Bondelag, Torpa Helselag, Nordre Land helselag, Torpa bygdekvinnelag, Byggmakker Dokka, Partners Eiendomsmegling, Etnedal Sparebank, Torpa EL, Accountor Valdres og Land, og Nordre Land regnskap bidro med økonomisk støtte. Vi sender en stor takk til alle dem!

Planleggingen av Move Synnfjell 2023 er i gang. Arrangementet vil finne sted 19. august – hold av datoen. Det vil bli en ny dag fylt med aktivitet og treningsglede, og vi håper mange vil delta!

Informasjon om dagen vil komme på Move Synnfjell sine facebookside og på instagram - @Move Synnfjell – følg oss gjerne der.

**Tekst: Helene Bakke Klemoen
og Marthe Sollien**

Foto: Stian Lysberg Solum

Aktivitetsglede i fokus!

Marthe (t.v.) og Helen. Foto: Tonje Lien Wold

Fagerlund

-nærbutikken

ÅPNINGSTIDER

Man. - Ons.	08:00-19:00
Tors. - Fre.	08:00-21:00
Lørdag	09:00-18:00
Søndag	12:00-18:00

I tillegg til et godt utvalg i dagligvarer har vi

- produkter fra lokale håndverkere
- mat fra lokale produsenter
- bensin, diesel, parafin og propan

Velkommen innom!

VARME og SOL

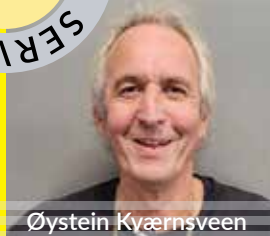
TOSHIBA
VARMEPUMPER

NÖRSOL®

Tlf. **97 97 37 01**
varmeogsol.no

III **Markiser**
≡ **Persienner**
☼ **Interiør**

Når kvalitet og service teller
- ring Kværnsveen

Øystein Kværnsveen

DITT LOKALE SAGBRUK!

Vi kan tilby:

Villmarkspanel
Løftetømmer
Takåser barket eller høvlet
Firkant

Grove og lange dimensjoner
Justert skurlast
Listverk
Leieskur

Raske poter AS

*Moderne apputvikling med teknologi
som fungerer på alle plattformer.*

Moderne apputvikling med teknologi som fungerer på alle plattformer. Apple AppStore, Google PlayStore og i moderne nettlesere.

Alle suksessfulle løsninger starter med et godt API design. Derfra kan du bygge hva som helst raskt, robust og enkelt.

Raske nettsider med innhold, smarte funksjoner og synlighet i fokus.

Automatisering av AWS Cloud oppsett. En stabil og trygg måte å drifte løsningene på.

Utvikling dreier seg i hovedsak om å koble samme ting med de rette verktøyene.

Moderne løsninger er ofte veldig komplekse og krever kjøpskompetanse for å lykkes.

www.raskepoter.com

post@raskepoter.com

LAND
design

TRENGER DU HJELP MED DINE
NETTSIDER? VI REDESIGNER
ELLER LAGER NYE. TA KONTAKT
FOR ET UFORPLIKTENDE MØTE.

nina@landdesign.no

Nettsider - Grafisk profil - Logo - Design - Reklame - Instagram - Facebook

Land Design - Stormoen 49, 2870 Dokka, Tlf: +47 90 79 39 08 - E-post: nina@landdesign.no, www.landdesign.no

Ureist mat – dyrevelferd i fokus

Dølsveen Søndre Gårdsslakteri slakter og bearbejder gårdens egne sauer av rasen Gammelnorsk Spælsau. Dyrene beiter på fjellet hele sommeren. Vi tilbyr hele og halve dyr, partert etter kundens ønske, samt stykningsdeler og bearbejdede produkter slik som pinnekjøtt og fenalår. Vi selger også saueskinn og honning.

Vi er opptatt av at slaktingen foregår på en rolig og human måte slik at dyret ikke stresser noe vi tror øker kvaliteten på kjøttet.

Marianne Hamre tlf: 911 95 845
mariannehamre60@gmail.com

Trygve Sørli tlf: 913 47 013

Dølsvevegen 115
2880 Nord-Torpa

Gårdsslakteriet, EFTA-nr. 2313, er godkjent av Mattilsynet til å slakte, partere og omsette sau, geit og gris, både fra egen besetning og fra andres besetning, samt felt-kontrollert vilt.

NILSONS REVISJONSKONTOR AS

Postboks 117, 2882 Dokka - www.nilsonsrevisjon.no

MAKS KAFÉ

– praksisplass og møteplass

Foto: Ingvild Sveen Joplassen

I Storgata 34 på Dokka finner vi MAKS kafé. Når en går inn dørene på MAKS kafé blir man møtt av en fantastisk god lukt av mat, hyggelig atmosfære og brede smil. På kafeen jobber det mange utenlandske kvinner med forskjellig bakgrunn. Med seg har de fantastiske matkunnskaper som de gjerne vil dele med andre.

Integrering gjennom praksis

Voksenopplæringen i Nordre Land som nå er lagt ned, var en viktig læringsarena for utlendinger som kom til Norge. Det var blant annet her de skulle lære seg å beherske det norske språket, og få kjennskap til den norske kulturen. Problemet var imidlertid at det var stor forskjell på hvor raskt hver enkelt lærte seg norsk.

Dette skapte grobunn for utfordringer, blant annet i yrkeslivet. Det var nettopp dette som ble en viktig drivkraft for prosjektet MAKS kafé som virkelig ble satt i gang i 2018. I løpet av 2019 fikk de muligheten til å leie Storgata 34 til prosjektet, og med dette kunne kafeen endelig åpne samme år.

Aase Marie Rød har vært med fra starten, og har vært svært viktig for kafeen. Hun forteller at det har vært vanskelig for mange av de utenlandske kvinnene å komme seg inn i arbeidslivet.

–Når de kommer til Norge, er det veldig mange krav i det norske samfunnet. Man skal lære seg norsk og kunne alt mulig. Det er en lang vei å gå for mange. MAKS kafé er derfor ment å være både en praksisplass og en møteplass for disse kvinnene, forteller Aase.

Bedre rustet til arbeidslivet

En av kvinnene som jobber på MAKS kafé er Hawo Ahmed. Hun kommer opprinnelig fra Somalia, men kom til Norge i 2008. Hun har bodd i Nordre Land i 11 år. På kafeen har hun hovedansvaret for å lage sambosa, en tradisjonsrik rett fra hennes opprinnelsesland. Ahmed forklarer at sambosa består av grønnsaker som gulrøtter, løk, purre, paprika og kjøtt, bakt inn i en smørdeig. Videre forklarer hun hva jobben på MAKS kafé har hatt å si for henne.

–MAKS kafé er veldig bra. På Dokka har jeg jobbet mange plasser, sykehjemmet, dagsenter og matbutikk, men det har endt opp med at jeg ikke jobbet der mer. Men her på MAKS kafé vil jeg jobbe. Det er mye bedre å jobbe her, her er jeg glad, forteller Hawo ivrig.

Fornøyde kunder

På MAKS kafé er det strålende fornøyde kunder, og Kari Hasle er en av dem. Hun forteller at det er koselige folk som jobber på kafeen, og at maten er nydelig. Hasle forklarer om opplevelsen hun får når hun besøker kafeen.

–Jeg syntes det er veldig spennende. Det er så hyggelige folk på kafeen. Når jeg er her, er maten noe vi har til felles, og vi blir med det bedre kjent. Vi koser oss så mye, og det er et veldig fint møte, forteller Hasle.

Kulturmøter gjennom mat

Nebiat Tesfagabir er daglig leder på MAKS kafé. Hun forteller om nordmenn sitt møte med fremmed mat og kultur.

–Først er mange litt skeptiske for nye og frem-

mede kulturer, men gjennom mat blir møtet lettere. Selv om flere er litt tilbakeholdene når det kommer til mat fra andre kulturer, går det seg raskt til når de først smaker. Vi får tilbakemeldinger om at det er fantastisk mat, og at de er overrasket over hvor god maten er. Etter dette opplever vi at de blir tryggere i kulturmøtet.

Videre forteller Tesfagabir om maten kunder kan få på kafeen. Det er mulig å bestille alt i fra karbonader, smørbrød, sambosa og falafel, til kaffe og kaker. Det er et stort utvalg, og noe for alle og enhver.

Velkommen til MAKS kafé!

Tekst: Anne Sigrid Endrerud Fossum

Foto: MAKS kafé

Aase og Nebiat - engasjerte damer!

Hawo Ahmed er spesialist på å lage deilig sambosa.

Koselig innslag i Storgata på Dokka.

Her kan man utfordre smaksløkene.

Fra valp til trekkhund

Hva skal egentlig til for å få en trekkhund til å fungere i et spann? Det virker litt rart at du kan kle på hunden en sele og så vil den jobbe sammen med spannet sitt. Den klager aldri og den stoler på at du stopper for å hvile og gi den det den trenger. Tilliten en trekkhund har til den som kjører spannet er ubetinget og grenseløs.

Valpelivet er best i verden!

Tålmodige venter gjengen på middag.

Lek og læring i flokken er viktig.

Unghunder foran sleden - et resultat av god jobbing.

For å komme hit må man starte et sted og jeg tenkte jeg skulle ta deg gjennom hvordan man kan gjøre dette. Dette er ikke noen fasit, men det er et eksempel på hvordan vi gjør dette på vår kennel.

Den første valpetiden

De første ukene etter at valpene er født så tar moren seg av dem og klarer det meste selv. Vi bruker å la dem være i fred så mye som mulig slik at hun får stelle og bli kjent med valpene sine. Etter at de begynner å bevege på seg så begynner vi å håndtere valpene mer og mer. Vi løfter dem opp, holder dem på fanget og koser med de. Vi tar og holder fast labbene veldig kort i starten og lengre og lengre etterhvert. Når de klager på at vi holder dem, så venter vi med å slippe til de er rolige og stille. Aldri noen kommandoer eller kjeft. Det vi forsøker å lære dem er å bli håndtert. Når de blir store skal vi kle på seler, sokker og dekken og vi kan ikke krangle med 14 hunder når vi skal på tur.

Litt etter litt har de skjont at dette ikke er noe skummelt og de tillater da det meste uten problemer. Håndteringen bidrar også til at det sjelden er noe problem med klokklipp heller.

Aktivisering

Valpene flytter ut etter et par uker. Da begynner de å bli veldig aktive og trenger mere plass enn det vi kan tilby inne. Vi har da en valpegård med et stort hus som de bor og sover i. Utenfor denne valpegården har vi et inngjerdet område på ca 600m2 som de er

løs på hele dagen. De løper og leker i skog og ulendt terreng hele dagen. Vi tror dette er viktig for at valpene skal bygge muskler og få trent opp koordinasjonen. I tillegg lærer de å kommunisere med hverandre.

Innlæring av kommandoer

I de første månedene bruker vi lite kommandoer og mas. Vi roser heller mye når de gjør ting eller responderer på en måte vi ønsker. Fellesføringen er en fin mulighet til å lære inn de første signalene fra oss. Vi setter fram maten til alle sammen og så må de vente til vi gir signal før de spiser. Når vi plystrer, så kan de begynne å spise.

Det tar ikke lang tid før de skjønner dette og venter som små lys på kommandoen fra oss. Det praktiske med å bruke plystring som matkommando er at dersom de noen gang skulle stikke av fra deg, så vil plystring bety mat og være et veldig sterkt signal.

Første gang i linesett

Når valpene begynner å passe i de minste selene, så er tiden inne for å prøve linesettet for første gang. Vi spenner opp linesettet mellom to faste punkter og later som vi skal på tur. På med seler og så inn i linesettet. I tillegg har vi med et par voksne hunder som vi vet står stille i denne situasjonen. Dette er veldig god læring for valpene og de lærer ganske fort hvordan de skal forholde seg til situasjonen. Det er litt kløning før de skjønner at man kan snuble i midtlinen og at det ikke er mulig å bevege seg i alle retninger samtidig.

Nå kommer håndteringen vi har holdt på med fra starten til sin rett. De beholder roen og etter kun noen få minutter så står alle sammen rolige. Etter noen minutter så begynner vi å ta dem ut av linesettet igjen og roser mye for at de har vært flinke.

Den første turen

Første turen i linesett bruker å være når valpene er ca 6-7 måneder. Turen er alltid veldig kort med fokus på å ha det gøy. Om vinteren bruker vi å sette fast linesettet i snøscooteren foran og sleden bak for å holde det stramt hele tiden. Så spenner vi inn hele gjengen sammen med noen stødige voksne og drar på tur. Det er alltid litt sirkus de første gangene, så det er lurt å ha med noen hjelpere. Full galopp og labber i alle retninger i starten, men det tar ikke lang tid før de skjønner greia. De første turene er på noen få hundre meter bort over løypa vår, så en liten snusløyfe og tilbake til hundegården.

Klare for trening

Etter ca ett år med lek, læring og moro er unghundene klare til å bli med på trening. De vet hva det går ut på og de gleder seg veldig når de skjønner at vi skal ut på tur. Vår jobb er å passe på dem og trene dem sakte men sikkert opp til å kunne gå Finnmarksløpet eller andre løp.

Tekst og foto: Øistein Sørensen

FRA DE TUNGE BAKKENE I NORDMARKA TIL NM I BERGEN

For et år siden var jeg på en vinter-samling arrangert av Landsforening for Ryggmargsskader og pratet om hundekjøring og om dette er en idrett deltakerne kunne tenke seg å prøve ut. Responsen var positiv og det var mange som var nysgjerrige på dette. Luis var en av de. Han besøkte oss senere for å hilse på hundene og for å teste ut hvordan det er å ha en hund foran sittekjelen. Han ville så gjerne fortsette skiturene i Nordmarka og trengte noe hjelp i de bratte oppoverbakkene, og håpet at en hund kunne være løsnin-gen for det. Han og Tig fant hverandre med en gang og hunden ble med han hjem.

Hvem er Luis? Luis er en aktiv ung mann som har drevet med mange forskjellige idretter og som har vokst opp med vorste-

her, som allerede når han var barn dro ham rundt i skiløypa. Etter at Tig ble med han hjem, begynte de to å trene en del sammen. Tig dro han på isen og snøen og når det ble barmark prøvde de ut sykkel og rullestol med sykkelfront. Det tok ikke lang tid før Tonje, kjæresten til Luis, også fikk seg en trekkhund, og nå suste Luis (eller Tonje) rundt med to hunder i marka.

Vi snakket en del sammen for å finne en god sykkel til han, for å kunne trygt drive med barmarkskjøring. Han testet ut forskjellige sykler med tre hjul og armdrift, da han ikke får brukt bena for å hjelpe til. Luis deltok på to lavterskel barmarksløp med både en og to hunder og når han ble spurt om han kunne tenke seg å starte i Bergen under NM, ble han gira.

Vi hadde landet på at fire hjul nok er det tryggeste og beste for en parautøver for å kunne delta på barmarkskjøring med flere hunder. Sammen prøvde vi å finne en god

vogn til han, og Viljar ved Beitostølen Helse-sportsenter var behjelpelig med det og fant frem en gammel firehjulsvogn. Denne var perfekt! Først testet Luis den med to hunder, så tre, og så 4 (*høres dette kjent ut, kjære hundekjørere?*) og landet på å starte i Bergen med fire hunder. I mellomtiden hadde vi fått to paradeltakere til, som skulle starte med henholdsvis trehjulssykkel og to hunder, og fire-hjulsvogna (som Luis brukte) med tre hunder.

Dessverre er ikke paraklasse en NM klasse (enda), så våre parautøvere startet i sin egen klasse uten NM tittel i vente. Men de fikk starte og alle gjennomførte med glans og uten problemer. Tilbakemeldingene fra tilskuere og de andre deltakerne var utelukkende positive og beundrende og alle heiet parautøverne i mål. Parautøverne syntes dette var veldig stas, og det er helt tydelig at Luis har lyst å fortsette. Han spurte meg nemlig etter NM hvordan han skal få til å få

ANNONSE

VOKKS

trene mer regelmessig med fire hunder uten å ha de selv (enda). Så se dere for, vi skal fortsette med rekruttering og stiller opp på løp også fremover!

Personer med funksjonsnedsettelse har forskjellige utfordringer som må tas hensyn til både når man tenker utstyr og regler. Noe av det viktigste er at de kan ha nedsatt følelsessans i huden, det betyr at utstyret de skal bruke ikke lager unødvendig trykk som kan føre til sår. I tillegg kan kulde utgjøre et problem, så det må være mulig å kle seg godt, og bruke utstyr som bidrar til at utøveren kan holde varmen.

I Parakomiteen i Norges Hundekjørerforbund (NHF) har vi satt oss som mål å få i gang hundekjøring som en aktiv idrett for personer med funksjonsnedsettelse. I dagligtalen i Norges Idrettsforbund (NIF) skal det brukes «paraidrett» istedenfor «idrett for mennesker med funksjonsnedsettelse». «Para» kommer i denne sammenhengen fra ordet «parallel» (ved siden av). Målet til NIF er at paraidrett skal være et begrep for idrett som utøves parallelt og likeverdig med annen idrett innen samme særforbund. Paraidrett er aktivt, utøveren selv skal kjøre hund og kunne bedrive det som idrett. Det overordnede målet er at parautøvere som starter med hundekjøring, skal finne et tiltrekende treningstilbud for hundekjøring av høy kvalitet i sitt nærområde og skal kunne delta på de løp og arrangement de ønsker, på lik linje som andre.

I norsk idrett har det nylig blitt lansert en ny helhetlig parastrategi, som har tittelen «Én idrett – like muligheter for alle». I forbindelse med det skal nå alle særforbund ha en strategi og tilbud for parautøvere. Norges Hundekjørerforbund (NHF) har våren 2022 søkt om midler for å opprette en prosjektstilling med fokus på paraidrett innen hun-

dekjøring, og fått tildelt midler til en tre-årig prosjektstilling.

I prosjektet skal vi se nærmere på hvilket utstyr som er egnet for å brukes for hundekjøring og hvordan vi best kan tilpasse det til å passe de fleste personene. Utstyret som vi bruker per nå i hundekjøring er ikke, eller lite tilpasset personer som ikke kan bruke bena eller har andre funksjonsnedsettelse. Et stort ønske er også å få til at langdistanse hundekjøring kan bli en para-øvelse, og da trengs sleder og regler som tillater dette på en rettferdig måte.

Prosjektet Paraidrett i hundekjøring har akkurat begynt, og vi ser frem til å se flere deltakere på treninger og i konkurranser i tiden som kommer.

Tekst og foto: Wiebke Höfers

Fornøyd gjeng under NM i Bergen

Flott firespann og vogn med fire hjul - hundekjører glede for alle!

ANNONSE

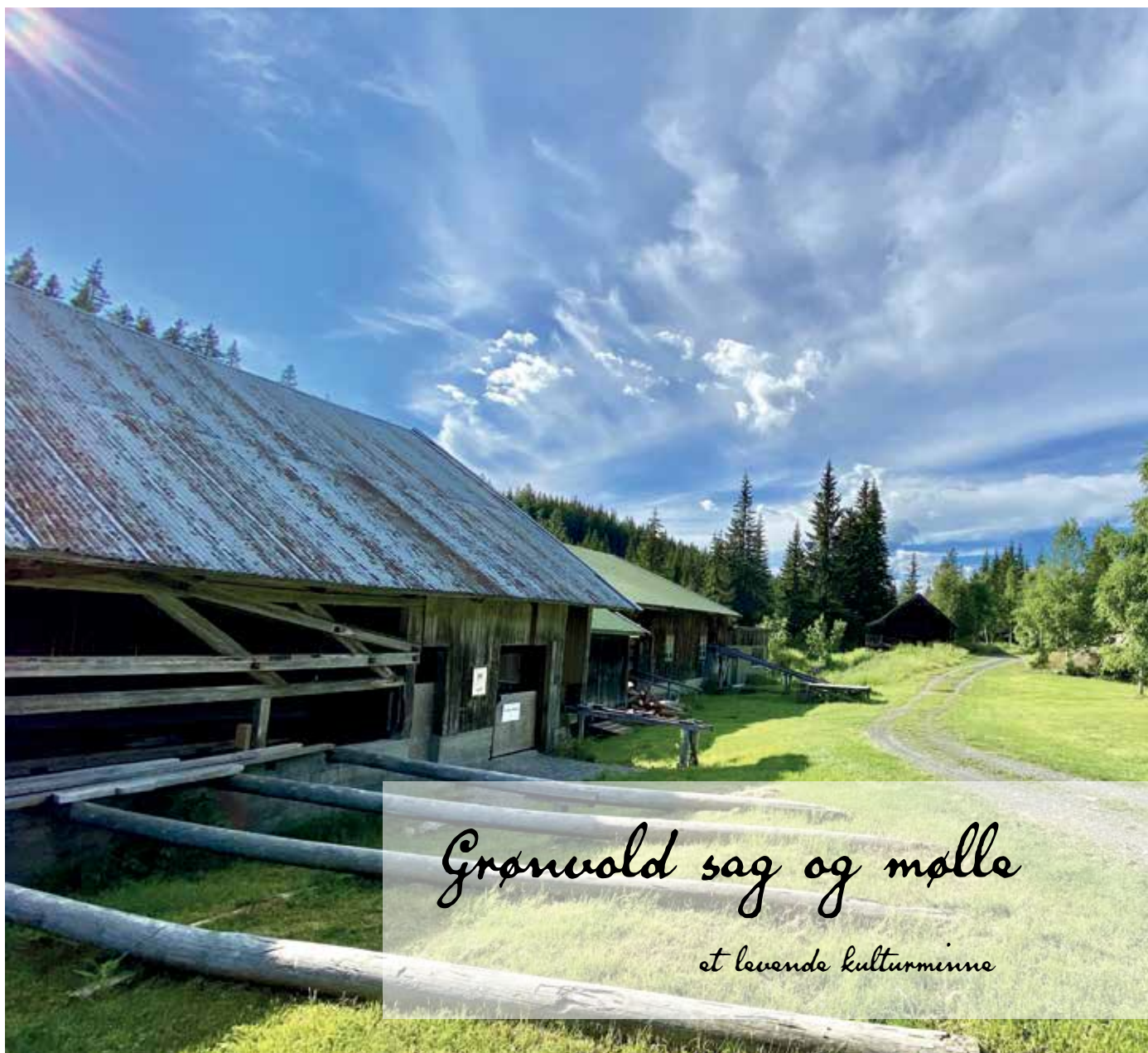
Tømrerarbeider
Tilbygg
Rehabilitering
Graving

Tømrer
MARIUS ROE HAGEN

Nord-Torpvegen 1561
2880 Nord-Torpa

TLF 901 69 741

ROHA BYGG
rohabygg@gmail.com

Ved elva Dokka, der fylkesvegen krysser på bru over fra Aust- til Vest-Torpa, ligger et enestående og fortsatt levende kulturminne i bygda; Grønvold Sag og Mølle.

Historien strekker seg over 200 år. Ifølge et dokument fra 1823 ble det bygd en dam her for å gi vannkraft til mølledrift. Det er lite opplysninger om hva som skjedde videre de neste 30 årene, men i 1856 undertegnet fire gårdbrukere på Aust-Torpa en avtale om etablering av et nytt møllebruk i Grønvold, på garden Vinjars grunn. To år etter sto mølla klar. På 1800-tallet ble det også i noen år drevet anlegg for stamping av ullstoff og et fargerier.

Det var også naturlig å etablere ei sag i

Grønvold, trolig ei oppgangssag i starten. I 1902 ble det bygd helt ny sag med høvel og mulighet til å produsere takflis. Vann fra elva ble ledet i en kanal fra demningen og inn på fem overfallsvannhjul – ett for korn-tørka, tre til tre kverner og ett for saga.

I mai 1934 var det storflom, og demningen ble sterkt skadet. Etter mislykkede forsøk på å bygge den opp igjen, ble anlegget elektrifisert i 1935. Dette ga større fleksibilitet i driftsopplegget.

I dag kjøres bare ei kvern, men vi ser spor av tre kverner for elektrisk drift på linje i bygningen. Mesteparten av det opprinnelige, elektriske utstyret er fortsatt i bruk.

GRØNVOLDS VENNER

I 1989 ble daglig drift ved Grønvold Sag og Mølle avviklet, og anlegget ble stående tomt. I 1994 etablert lokale krefter en stiftelse som kjøpte anlegget for å ta vare på den kulturhistoriske eiendommen, og utvikle den til glede for bygda. I 2012 ble stiftelsen omorganisert til ei venneforening – Grønvolds Venner – som eier og driver anlegget i dag.

I 1995 ble Grønvolddagen arrangert for første gang. Dette har blitt en årlig tradisjon, og arrangementet har flere ganger hatt publikumstall som har passert 500 besøkende.

I 2015-16 ble et skjøpelig vedskjul bygd om og innredet til varmetue/møtelokale. Dermed ble det mulig å ha noe aktivitet i Grønvold også i den kalde årstiden. Ute-

arealet er opparbeidet og utvidet til å bli et stort og fint grøntområde som holdes i stand gjennom hele sommeren, og brukes både av bygdefolk og gjennomreisende turister.

Takket være støtte fra Kulturminnefondet og Stiftelsen UNI har foreningen restaurert takflishøvelen. Med denne produseres takflis blant annet til Riksantikvarens restaurering av Ringsaker kirke. Med støtte fra de samme er det også gjennomføre full renovering av en 110 år gammel listhøvel, som ble kjøpreklart igjen til Grønvolddagen 2022. Mange hus i Torpa har fortsatt listverk fra Grønvold.

FRAMTIDA FOR GRØNVOLD

Grønvold Sag og Mølle er et fungerende industrimuseum, og kanskje det fremste eksempelet på levende kulturhistorie som Torpa har å vise til. Foreningen mener det er viktig både for bygda og Nordre Land kommune å formidle historien og holde anlegget vedlike og i drift.

Med de gamle maskinene er det mulig å vise hele prosessene fra korn til mjøl og gryn. Grønvold er også en samlingsplass i bygda under arrangementer og ellers. Den populære badedammen i elva, Grønvoldsdammen, med parkering ved Grønvold ligger like bortenfor restene av den gamle demningen.

Det aller meste av arbeidet i Grønvold gjøres på dugnad. De fleste av dagens aktive er over 70 år. Følgelig er det viktig å få inn

også yngre aktive som ser verdien av å ta vare på anlegget. Ta gjerne kontakt om du har lyst til å bidra enten som aktiv eller støttemedlem.

Potensialet i Grønvold er større enn det man har hatt ressurser til å realisere. Ikke minst savnes muligheten til museal drift med åpningstider og omvisninger

Ellers har Grønvold innledet et samarbeid med Torpa barne- og ungdomsskole, der klasser på forskjellige trinn kan ha skoledager i anlegget. Barna får tilpasset informasjon, de opplever gamle maskiner som ramler og går – og får kanskje et lite innblikk i hvordan noe av maten blir til.

Tiltaket har fungert svært godt så langt, og vil bli utviklet videre. Kontakten med skolen er en viktig del av arbeidet med å legge til rette for at Grønvold skal ha et liv også i framtiden.

Tekst og foto: Halgrim Øistad

Redigert og tilrettelagt for Mush Magasinet:

Anne Cathrine Fossum Endrerud

Over 500 kan være innom på Grønvolddagen i begynnelsen av juli, der det er alt fra handelstorg og kulturinnslag til friluftsgudstjeneste med barkedåp

Kaffepausene er også en viktig del av dugnaden.

Den over 100 år gamle, nyrestaurerte listhøvelen vakte stor interesse på siste Grønvolddagen.

Tradisjon tro julegranstening 1. søn. i advent.

Særegent miljø inne i det gamle møllehuset. Den ene kverna produserer mjøl fortsatt.

Nå er vel kanskje ikke MUSH magasinets lesere spesielt opptatt av konkurransereglene i hundekjøring, ja bortsett fra hundekjørerne selv da. Men vi synes det er viktig å drive litt «folkeopplysning» omkring de delene av regelverket som i særlig grad berører dyrevelferd.

Foto: Øistein Hvalsengen

Regler og sånt...

Den første juli 2021 trådte en ny forskrift i kraft; Forskrift om velferd for hest og hund i konkurranser. Vi siterer fra formålsparagrafen; «Forskriften skal fremme god velferd og respekt for hester og hunder som trenes til og brukes i konkurranser. Forskriften skal bidra til at dyrene ikke utsettes for fare for unødvendige belastninger.»

Forskriften stiller krav både til arrangører og utøvere. Før forrige sesong med løp gjorde Norges Hundekjørerforbund tilpasninger av sitt konkurranseregelverk. Etter endt sesong så man at det var nødvendig å ytterligere tydeliggjøre eget regelverk med tanke på å hjelpe kjørere, veterinærer, teknisk delegerte (TDer) og arrangører med å sikre god dyrevelferd på løp. Et oppdatert regelverk ble vedtatt i november 2022.

Dyrevelferdskontrollør

Vi siterer igjen forskriften: «For alle konkurranser skal arrangøren eller arrangørorganisasjonen utnevne en eller flere kompetente dyrevelferdskontrollører som skal bidra til å håndheve reglementets bestemmelser om dyrevelferd. Dyrevelferdskon-

trollørene skal dokumentere virksomheten sin skriftlig. Ved høyintensive konkurranser skal det i tillegg være en stevneveterinær til stede.»

Norges Hundekjørerforbund har utviklet et kursopplegg for å utdanne kompetente dyrevelferdskontrollører. Svært mange fra NHF sine klubber har gjennomført dette. Organisasjonen er derfor godt rustet for å sikre at det er dyrevelferdskontrollører tilstede på alle løp, enten de er terminfestet i Hundekjørerforbundet eller ikke.

Høyintensive konkurranser

Ved høyintensive konkurranser skal arrangøren eller arrangørorganisasjonen utnevne en stevneveterinær. Stevneveterinæren har enkelt sagt siste ord i spørsmål om dyrevelferd under konkurranser.

Forskriften skriver følgende om høyintensive konkurranser: «høyintensive konkurranser for hunder: hundeløp som er lengre enn 320 km eller der det er flere enn 6 hunder i spannet og flere enn 20 spann som konkurrerer.» Altså faller tilnærmet alle organiserte konkurranser innen langdistanse inn under begrepet høyintensive

konkurranser, og skal derfor ha en stevneveterinær.

Hundevelferd – sentralt hele året

Alle som driver med hundekjøring er opptatt av dyrevelferd og et godt liv for sine hunder, hver dag, hele året. Trekkhunder er heldige – de får leve et aktivt liv og trenes for sine oppgaver.

Også på løp vil hundenes velferd stå i fokus for kjørerne. Enten målet er å konkurrere i toppen eller målet er å komme til mål, er hundestell og det å kjenne egne hunder, avgjørende for at et løp skal bli en god opplevelse. Det er vanskelig å komme til mål, uten at hundevelferden settes i fokus.

Regelverk er godt å ha «å styre opp mot», både for kjørere og arrangører. Hundevelferden er i fokus for både kjørere, Norges Hundekjørerforbund og alle arrangører av små og store løp landet rundt.

Mattilsynet har en viktig oppgave i å følge opp at forskriften etterleves. Både NHF og arrangører har god dialog med Mattilsynet og setter pris på samarbeidet med dem.

Tekst: Eli V. Godager

FEMUNDLØPET 2023

– NM I LANGDISTANSE

Norges hundekjørerforbund har tildelt NM i langdistanse hundekjøring til Femund Trekkhundklubb (teknisk arrangør) og Femundløpet AS. Femundløpet arrangeres i tidsrommet 02. – 06. februar 2023, og Norgesmesterskap gjennomføres i følgende klasser jfr Hundekjørerforbundets konkurranseregelverk:

- NM JR (aldersgruppen 15-18 år) 5-6 hunder og distansen er inntil 200 km.
- NM Begrenset klasse (senior 18 år +) med 6-8 hunder og distansen er inntil 600 km.
- NM Åpen klasse (senior 18 år +), med 9-18 hunder og distansen er inntil 1200 km.

Følg dine lokale kjørere på www.femundlopet.no.

FINNMARKSLØPET 2023

– VM I LANGDISTANSE HUNDEKJØRING

International Federation of Sleddog Sport (IFSS) har tildelt VM i langdistanse til Finnmarksløpet AS og Alta Trekkhundklubb.

Allerede nå i november ser vi at det er stor internasjonal påmelding til VM i Finnmark med start i Alta 10. mars 2023. Alle tre klassene i Finnmarksløpet er VM:

- FL 1200
- FL 600
- FL Junior

Det blir spennende å se hvem som tar verdensmestertitlene i 2023.

Følg med på www.finnmarkslopet.no

GAUSDAL MARATON 2023

Det er ikke bare hundegruppa i Torpa IL som arrangerer hundeløp i vår fantastiske region. Trekkhundklubben i vår nabokommune Gausdal har et tradisjonsrikt løp som går av stabelen helga etter Mush Synnfjell; Gausdal Maraton arrangeres av Gausdal Trekkhundklubb.

Gausdal Maraton 2023 kjøres helgen 13.-15. januar 2023 med start og mål på Astridbekken skisenter, Vestre Gausdal, ikke langt fra Værsket for de som er lokalkjent.

Løpet har lange tradisjoner og har blitt arrangert i mange mange år. Her er det klasser som er attraktive både for de som er ferske og erfarne kjørere.

Løpet har følgende klasser:

- GM 150 begrenset og åpen
- GM 200 begrenset og åpen
- GM300

Mer informasjon finner du på Gausdal trekkhundklubb sine hjemmesider

www.gausdaltrekkhundklubb.com

Foto: Gausdal Trekkhundklubb

På hesteryggen i Synnfjellet

Hågård aktivitets- og omsorgsgård skaper muligheter for ridning i Synnfjellet

Flotte opplevelser på hesteryggen i vakre Synnfjellet.

Utgangspunktet er slalåmbakken ved Spåtind Fjellstue. Områdene rundt byr på uante muligheter for storslåtte naturopplevelser fra hesteryggen. Også ridning på bane er en mulighet.

Det er bygget ny ridebane i området og satt opp en plasthall som er innredet til stall for hestene. Stall Hågård fra Biri Øverbygd har med seg mange hester til Spåtind hver sommer. Det er hester i alle størrelser slik at det skal være noen som passer til alle typer ryttere.

ET MANGFOLD AKTIVITETER

Det tilbys mange forskjellige rideaktiviteter gjennom hele sommeren. En kan velge mellom ulike rideleirer, hel- og halvdagsturer i fjellet, barneridning, leieturer for alle aldre og familier, handicapridning,

terapi ridning og ridebaneundervisning.

Det arrangeres også badeturer med hest på fine sommerdager. En kan i tillegg komme bare for å bli kjent med hest, puss og stell. Det er rideguider med på alle turer og rideinstruktører som underviser.

RIDELEIR

Rideleirer arrangeres de første ukene i sommerferien. Rideleir for barn og ungdom samt for voksne litt senere på sommeren. Rideleirene har ett mangfold av aktiviteter. En kan prøve seg på dressur, sprang, voltige, gymhana, teori, stell og puss av hest. En får oppleve turer på hesteryggen i fjellet. Bading med hest er utrolig moro.

ULIKE TURER MED HEST

Det arrangeres turistridning hele sommeren etter rideleirene. To halvdagsturer pr. dag med oppstart kl. 10.00 og kl. 16.00.

Tirsdag, onsdag, fredag og søndag. Varighet er på ca 3 timer.

Heldagstur hver lørdag kl. 10.00. Turene varer 6-7 timer og er for erfarne ryttere som har ridd en del før. Rideturene går i variert terreng til flere fjelltopper rundt hotellet, Spåtindtoppen, Skjervungfjellet, Snuen og andre topper i området.

Leieturer og barneridning er det hver dag tirsdag til søndag kl. 10.30 og kl. 16.30. Da kan man velge mellom forskjellige lengder på rideturene.

RIDEBANEN

Ridebaneundervisning er det flere dager i uken. Her kan alle få undervisning på sitt nivå. En kan også ta private ridetimer for uansett alder. Det er hestefirmaet Team Sels som underviser på rideleirene og på undervisningen på ridebane.

ERFARING

Vi deler opp i grupper med øvede og uøvede ryttere enten når vi starter eller underveis. For å være med på heldagstur må man beherske trav og galopp.

Heldagstur er mange timer på hesteryggen og alle deltagerne bør ha ridd noe før for å klare denne lange turen på hesteryggen. Vi anbefaler uøvede ryttere å begynne med halvdagsturer.

Vi lager rideturer og opplevelser for alle, fra nybegynnere som aldri har sittet på hest til erfarne ryttere.

UTSTYR

Bruk av ridehjelmer er obligatorisk for alle. Ridehjelmer kan du låne av oss eller ta med din egen. Fottøyet skal være over ankelhøyde, ha hæl og såle uten for dype mønstre. Ha på klær etter vær. Hansker er viktig å ha med seg.

OPPMØTE

Turene starter og slutter ved stallplassen ved Spåtind Fjellstue.

HESTER

Vi har med oss ca. 50 hester til Spåtind. De er snille og trivelige turhester. Islandshester, dølahester og tinkere. Ponnier til barna. Vi har også med varmblods ridehester til undervisning på ridebane.

GUIDER

Vi har trivelige turguides i forskjellige aldre som jobber med hest til daglig og som kan gi deg råd og veiledning. Alle våre rideguides er over 18 år. Vi har i tillegg med noen hjelpeguides som er yngre.

INSTRUKTØRER

Team Sels har ansvaret for all undervisningen på rideleirer og ridebane.

Dette er et hestefirma som driver med hest og undervisning på heltid hele året.

OPPFØRSEL SAMMEN MED HESTENE

Rolig oppførsel, husk at hester er dyr og kan reagere ved brå bevegelser og uventet støy.

EGENERKLÆRING

Alle deltagere må skrive under på egen erklæring. Deltagere under 18 år er foretattens ansvar.

PÅMELDING

Vi tar bookinger fortløpende.

All booking skal på mail til :

www.booking@haagaard.no

Se mer informasjon på www.haagaard.no

Ønsker du mer informasjon om de som underviser : www.teamSels.no

Den gamle tennisbanen på Spåtind ble ridebane.

Å bade med hest er spesielt - klar for en frisk dukkert i Synfjorden?

Moro med hest i fart!

REDNINGSHUNDER

NORSKE REDNINGSHUNDER ER EN FRIVILLIG REDNINGSORGANISASJON SOM TRENER HUNDER OG FØRERE FOR TJENESTE UNDER REDNINGSAKSJONER. DETTE GJØR OSS TIL EN VIKTIG AKTØR I REDNINGSTJENESTEN I NORGE. VI TAR I BRUK HUNDENS FANTASTISKE LUKTESANS TIL Å REDDE LIV.

HVA ER EN REDNINGSHUND?

En redningshund er opplært til å søke etter savnede mennesker både i by, skog og mark, men også i snøskred og katastrofeområder. De kan trenes til og godkjennes i tre forskjellige disipliner; Ettersøkning, lavine og USAR. Ettersøkning vil si at de kan søke i by, skog og mark. Lavinehunder er opplært til å finne små luktbilder under snøen, som oftast brukt i snøskred. USAR hunder er spesielt trent hunder som brukes i katastrofeområder ved feks naturkatastrofer.

Hundene kan godkjennes i flere disipliner, men det er mye jobb og alle disiplinene

har forskjellige utdanningsløp og godkjenningsprogram.

HVA KREVES AV EN HUNDEFØRER?

Livet som hundefører er både veldig fysisk og psykisk krevende. Man vet aldri når man blir kalt ut eller hva som møter en. Hund og beredskapssekk må alltid være med. Dette kan for mange høres spennende ut, men i realiteten bli litt for mye. Det er derfor utrolig viktig å gå en runde eller tre med seg selv før man bestemmer seg for å begynne på denne utdannelsen. Tenke igjennom hvordan man vil reagere på å se eventuelle

brutale funn, motløse som ikke ønsker å bli funnet. Dette er ingen hundeklubb. Vi trener ikke bare hund. Det stilles høye krav til både hund og fører. Man må ikke bare være i fysisk god nok form til å kunne gå langt i krevende terreng, man må også være ærlig med seg selv på hva man takler psykisk. I en hundeklubb eller konkurranse er det ikke så farlig å ha en dårlig dag eller bomme litt på målene, mens det for en redningshundekvipasje kan bli fatalt. Man er avhengig av at både hund og fører funker godt og innehar den kompetansen som kreves.

Foto: Gamlestølen

Hundens snute er dens viktigste verktoy.

FRA VALP TIL REDNINGSHUND

Hvor skal man starte? Å trene en hund til å bli redningshund krever enormt mye ressurser. Det krever mange, mange timers arbeid og det er dessverre også ganske dyrt. Blir mer en livsstil enn en hobby. Men, ingenting er umulig og den som bare bestemmer seg for det, vil klare det! Så en god start er å vite at dette kommer til å koste både blod, svette og tårer.

Det finnes et hav av valper å velge mellom. Alt etter hvilken rase, kjønn og egenskaper man ønsker. Det kan være lurt å se litt på hundens opprinnelige instinkter, da vil man ofte komme lettere til målet enn å velge en sta hund som ikke liker folk eller er villig til å samarbeide med deg som fører.

De vanligste rasene man ser i NRH er retrieverne (labrador, golden, toller), schæfer, belgiske fårehunder/malinois, rottweilere og gjeterhunder. Dette er fordi de er aktive brukshunder og har egenskaper som egner seg godt til jobben som redningshund.

Etter valg av hund kommer treningen. Det kan ofte føles veldig overveldende å se på det lange godkjenningsprogrammet og alt hunden skal kunne, men det viktigste er å sette seg små, realistiske mål. Lage en treningsplan og huske at det vil ta flere år før hunden blir godkjent. Ikke stresse, og husk å kose seg på veien. Det er frivillig, det skal være gøy selv om det er alvor.

Det første på treningsplanen er å få hunden til å synes at folk er kjempe kult. Bygge opp en trygghet til folk sånn at de har veldig lyst til å finne dem senere. Man går ofte ute i terrenget « på tur » å plutselig ramler over mennesker med masse godteri. Etter hvert vil hunden skjønnere at der ute i skogen, der finnes det masse morsomme og hyggelige mennesker som igjen vil vise seg i en enorm

søkslyst. Da bygger man videre på den ved å stille litt og litt mer krav. Vi er også helt avhengige av at hunden melder til oss at den har funnet noen da vi ikke alltid ser dem og har kontroll på hva de finner. Da har vi 2 godkjente meldingsformer; halsmelding, som er at hunden skal bjeffe ved funn helt til hundefører kommer frem til funnet, eller så kan man velge bringkobbemelding, som er et bitt hunden har hengende rundt halsen og dette plukker hunden selv opp når den finner noen og returnerer til hundefører med det i munnen. Så må hunden vise hundefører hvor den har gjort funn.

Vi er også avhengige av god lydighet og at hunden er i fysisk god form til å kunne søke over lengre tid. Man må kunne bruke andre søksformer enn bare fritt søk der hunden løper løs i skogen. For eksempel må man kunne beherske spor og sporoppsøk der hunden skal bruke nesen på bakken istedenfor i lufta. Da skal den lukte seg frem til hvor den savnede kan ha gått og finne eventuelle gjenstander de har mistet. Det viktigste vi lærer er egensikkerhet, så vi skal aldri begi oss ut på noe som er potensielt farlig for oss eller hunden. Derfor bruker vi alltid påkrevd sikkerhetsutstyr. Vi bruker feks line på hundene når vi søker ved veier der det er fare for å møte biler, i bynære strøk eller andre potensielt farlige områder som krever ytterligere god kontroll over hunden. Det er mye å tenke på, men alt dette lærer man underveis i utdanningsløpet. Når ekvipasjen har fått godkjent alle prøvene, tentamen og eksamen kan man endelig smykke seg med tittelen som godkjent hundefører og redningshund. Da blir man ført opp på en beredsskapsliste og kan kalles ut til alle døgnets tider til de oppdragene man er godkjent innenfor. Beredsskapsansvarlige i NRH får

En redningshund kan hjelpe til med å finne overlevende etter snøskred.

utkalling fra politie, så får godkjente hundeførere utkall fra sine ledere. Man er som oppført på beredsskapslisten pliktig til å dra på aksjoner med mindre man har tungtveiende grunner til å ikke dra.

Avsluttende vil jeg si at Norske Redningshunder virkelig er en fin organisasjon. Man lærer vanvittig mye og får være med på mye spennende. Man får venner for livet, gode lagkamerater og kollegaer som alltid støtter og heier hverandre frem. Det krever mye både tid og penger, men samtidig veldig verdifulle hver eneste time og krone.

Tekst: Helene Sørensen

Lek og moro i treninga hører med.

TLF 61 11 22 42 E-post post@hstrafikk.no

www.hstrafikk.no

Storgata 31, 2870 Dokka

NØRSTELIEN LANDHANDLERI

Nord-torpvegen 1375, 2880 Nord Torpa Tlf: 61 11 85 40

ÅPNINGSTIDER

Man. – Tors. 09–17

Fredag 09–20

Lørdag 09–16

- Dagligvarer
- Bensin, diesel, parafin og propan
- Medisinutsalg
- Post, bank og tipping
- Produkter og mat fra lokale produsenter

Vi utfører alt av elektrikerarbeid i hytter, hus og fritidsboliger. Ta kontakt med oss i dag så vi kan skreddersy en løsning for deg.

Besøk oss på våre nettsider
tlf: 61 11 25 25

www.torpa-el.no
post@torpa-el.no

Rørlegger

WILLY FRAMNES

– din rørlegger i Nordre Land

2881 Aust Torpa

tlf. 913 84 961

Optiker Astrid Sletten

2870 Dokka TLF: 61 11 22 60

-40%
TREKKSELE
SCANDINAVIA

**RABATTKODE
MUSH40**

AXAECO-NORWAY.NO

STIFTELSEN

RIISBY

BEHANDLINGSSENTER

Nordsinni 365, 2870 Dokka

www.riisby.no

LAND DYREKLINIKK

Dyrlegene

Guro Byfuglien & Anita Lund

Assistentene

Heidi Havnås & Inger Fredlund

Storgata 47

2870 Dokka

Tlf: 61 11 15 09 eller 41 23 49 33

ÅPNINGSTIDER

man. – ons. 09 – 16 torsdag 14 – 20 fredag 09–16

Hovedimportør og
forhandler av
Tracker hundepiler

tlf: 61 11 80 00

post@dokka-elektronikk.no

Bjerkeset Bygg

HUS, HYTTER OG GARASJER

DIN IDEHUSFORHANDLER I GJØVIK, LAND OG TOTEN

TLF 911 38 217 MAIL post@bjerkeset.no

WEB www.idehusgjovik.no

Vi hjelper deg gjerne!

Vi i Byggmakker hjelper deg med dine prosjekter, store som små.

Hos oss finner du et komplett varehus med masse varer på lager.

Vi leverer gjerne på døra også.

Henger kan du leie gratis om du vil hente selv.

Kom innom oss da vel!

DOKKA

Storgaten 123

2870 Dokka

Tlf: 61 11 34 50

Åpent: 7-17, 9-14

BYGGMAKKER

**ØNSKER DU ANNONSE I NESTE
UTGAVE AV MUSH MAGASIN?**

**TA KONTAKT MED ELI PÅ E-POST
ELIVG@ONLINE.NO**

Velkommen til trivelig møbelhandel!

Fagmøbler Dokka

Jevnakerveien 16

Tlf. 61 11 00 07

Åpningstider

Man.-fre: 10-18

Lørdag: 10-15

Gamlestølen

Fjelleventyret i Valdres

Velg din hytte og tomt på Gamlestølen

Gamlestølen ligger i Synnfjell Vest i Valdres og er et hytteområde som har beholdt sin sjel og sin praktfulle natur.

Ta kontakt for visning/prospekt

Tlf. +47 61 12 17 00 • post@gamlestolen.no • www.gamlestolen.no

